

Jean Giraudoux

Nebuna din Chaillot

PIESĂ ÎN DOUĂ ACTE

¹ Piesa a fost jucată pentru prima dată la THÉÂTRE DE L'ATHÉNÉE, la 19 decembrie 1945.

Teatrul Național Popular, sub conducerea lui Georges Wilson, a prezentat NEBUNA DIN CHAILLOT, pentru prima dată la Théâtre du Palais d« Chaillot, la Paris, la 13 noiembrie» 1966.

Personajele

Actul I

în ordinea intrării în scenă

PROSPECTORUL

CHELNERUL MARȚIAL[^]

FLORĂREASA

PREȘEDINTELE

BARONUL

CÎNTĂREȚUL

SERGEANTUL DE STRADĂ

CURIERUL

PETICARUL

SURDOMUTUL

IRMA, *spălătoreasă de vase*

NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

JONGLERUL

MISITUL

UN TRĂSNIT

RENTIERUL

AURELIE, *nebuna din Chaillot*

SANITARUL JADIN

SALVATORUL DE LA PONT D'ALMA

PIERRE

AL DOILEA SERGENT DE STRADĂ

VIDANJORUL

CONSTANCE, *nebuna din Passy*

GABRIELLE, *nebuna din Saint-Sulpice*

JOSEPHINE, *nebuna de la Concorde*

PRIMUL SINDIC

PRIMA FEMEIE

A DOUA FEMEIE

A TREIA FEMEIE

PRIMUL ADOLPHE BERTAUT

PREȘEDINTELE

BARONUL

PREȘEDINTELE

'BARONUL

PREȘEDINTELE BARONUL

Terasă la Francis, piața Alma

Luați loc, Domnule baron. Băiatul o să ne toarne puțin din acel porto special care îmi place mie.

Trebuie să serbăm această zi care se anunță istorică.

De acord cu porto-ul.

O țigare de foi? E cu monogramul meu.

Mai degrabă o narghilea. Mă simt ca într-o legendă

arabă. Mă simt ca într-una din acele dimineți de

la Bagdad în care hoții iac cunoștință cu tine și,

înainte de a-și încerca norocul, își povestesc viața.

în ceea ce mă privește, sînt gata să ascult. Pe marea aventurilor este folositor uneori să faci bilanțul. Onoarea vă aparține.

Mă numesc Jean Hippolyte, baron Tommard...

Un cntăreț de stradă s-a instalat în fața consumatorilor. Cîntă începutul „Frumoasei Poloneze”.

CÎNTĂRETUL cîntînd:

Auzi semnale fatale ■ Ale orchestrei infernale!

Chelner, gonește-1 pe omul ăsta! Cîntă *Frumoasa Poloneză*, domnule. Nu te întreb programul. Îți spun să-1 gonești pe acest om.

BAROKUL Mă numesc Jean-Hippolyte, baron Tommard. Viața mea pînă la cincizeci de ani a fost simplă, activitatea mea limitîndu-mă să vînd cîte una din proprietățile lăsate moștenire de familia mea pentru fiecare din prietenele mele. Am schimbat

PREȘEDINTELE

CHELNERUL

PREȘEDINTELE

187

nume de locuri pe prenume, Essarts pe Memene Maladrerie pe Linda, Durandiere pe Daisy. Pi măsură ce numele locului era mai francez, prej numele devenea mai exotic. Ultima mea ferma a fost Frotteau, ultimul prenume Anouchka. urmat o perioadă mai tulbure, în care am fos nevoit să redactez, prin intermediul unui librar traduceri și problemele elevilor liceului Jansor Fiul dumneavoastră, observînd că scrisuril noastre se aseamănă, mi-a încredințat grija ^ a scrie pe curat în locul lui chiar și formele defini-^ tive. Sînguincios la învățătură cum nu fusesem! în copilărie, am primit recompensa promisă dej morală elevilor buni. Fiul dumneavoastră, căruia i-am prezentat-o pe Anouchka, m-a prezentat dumneavoastră, și, la simplul auz al numelui propriu care îmi aparține, dacă îndrăznesc să spun așa, ați găsit de cuviință să-mi oferiți un fotoliu în consiliul de administrație al societății pe care & o fundați astăzi. E rîndul meu ! Mă numesc... Violeta, Domnule! Șterge-o...

Florăreasa o șterge.

PREȘEDINTELE Mă numesc Durachon. Ernestine Durachon, #mama, mea, s-a trudit lucrînd cu ziua pentru ca să-mi i plătească taxa la colegiu. N-am văzut-o niciodată': altfel decît ghemuită și spălînd. Cînd, în amintirea mea o ridic în picioare, nici nu-i recunosc chipul; este chipul al nu știu cărei răzbunări și mă scuipă. Astfel că de aci înainte o las la locul ei. Expulzat din internat pentru că înfiinșasem **prima** mea societate anonimă, o bibliotecă libertină pe care o închiriam la preț mare colegilor,, am venit la Paris cu ambiția de a-mi însuși metodele personajelor celebre. Am început prost într-un **post** de curier la jurnalul *La Fronde*, a cărui directoare, ilustra Severine, mă folosea pentru a duce cadavrele la cimitirul de animale din Asnieres pe care îl crease. Se pare că am o fire care mă ■ face să brutalizez chiar și cîinii morți. N-am avut mai mult noroc nici cu bagajistul lui Sarah Bernhardt, din ziua în care a-nceput să-și numere geamantanele. Nici ca spălător al campionului

PREȘEDINTELE

FLORĂREASA

PREȘEDINTELE

PREȘEDINTELE PETICARUL

PREȘEDINTELE PETICARUL

PREȘEDINTELE

BARONUL PREȘEDINTELE

BARONUL PREȘEDINTELE

BARONUL

ciclist Jacquelin, din ziua în care și-a numărat pneurile. Raporturile mele cu gloria lăsîndu-mă înfometat, umilit, zdrențăros, ra-am întors spre acele chipuri inexpressive și fără nume pe care le observasem postate în mijlocul mulțimii într-o pîndă tăcută. Viitorul meu era asigurat. Un prim chip spin îtilnit în metrou mi-a prilejuit ocazia să cîștig primii mei o mie de franci adevărați, schimbînd piese false de cinci bani. Un altul nu mai puțin spin dar cu pete, îtilnit în piața Operei, mi-a stimulat talentul încredințîndu-mi conducerea unei echipe de vînzători de baterii falsificate. Înțelesesem. Și de atunci, a fost de ajuns să-mi încredințez soarta de fiecare dată acestor măști lipsite de viață, chiar zgîlțuite de ticuri, chiar împodobite de semne de vărsat, cînd aveam fericirea să le zăresc, ca să devin ceea ce mă vedeți, președinte a unsprezece companii, membru a cincizeci și două de consilii de administrație, titularul a tot atîtea conturi în bancă și desemnat ca director al Societății mondiale la care tocmai ați acceptat un fotoliu. *Peticarul s-a apropiat și s-a aplecat.*

Ce cauți ?

Ce ai lăsat să cadă. Eu nu las niciodată să-mi cadă nimic. Suta asta de franci nu-i a dumneavoastră?

Dă-mi banii și șterge-o. *Peticarul i-o dă și-o șterge.*

Sînteți foarte sigur că banii ăștia erau ai dumneavoastră ?

Mai mult decît ai lui în orice caz. Hîrțiile de o sută de franci sînt ale bogaților și nu ale săracilor.

Chelner, să nu ne mai deranjeze nimeni. Ce bilei

e aici!

Și ar fi o indiscreție, domnule Președinte, dacă aș întreba care e obiectul societății noastre? Nu este o indiscreție; nu este nici un fel de a proceda. Sînteți primul membru al unui consiliu de administrație care a manifestat vreodată această curiozitate.

Iertați-mă. N-o s-o mai am.

188

189

PREȘEDINTELE

BARONUL PREȘEDINTELE

BARONUL PREȘEDINTELE

BARONUL

PREȘEDINTELE

BARONUL

PREȘEDINTELE

BARONUL PREȘEDINTELE

BARONUL PREȘEDINTELE

Vă iert cu atît mai multă plăcere cu cît nici el nu știu încă obiectul ei. Sînteți în posesia capitalurilor?

Am un misit. li așteptăm. Dispuneți de un produs, de un zăcămint? Dragă baroane, aflați că atunci cînd ia nașterfi o societate, ea nu are nevoie de un obiect ci dfl un titlu. Noi, gentilomii de afaceri, nu am făcuH niciodată subscriberilor acest afront de a-i facaf să creadă că subscriind ei intenționează să realii zeze o operație mercantilă în loc să-și ofere un spațiu imaginației. Avem ambiția să slujim doail imaginația lor și nu comitem eroarea romancie-1 rilor care se cred obligați cînd au un titlu să maț scrie și romanul ca supliment. Și care este titlul de astăzi ? încă nu-l cunosc. Dacă mă vedeți nervos est pentru că inspirația mea este astăzi în întîrziere.. Uitați! Priviți! Iată! Niciodată nu a fost mai| promițătoare!

O femeie? Unde vedeți femeii? O figură. Una din figurile despre care vă vorbeamj Acest bărbat așezat la stingă noastră și care bea apă.

Promițătoare! Parcă ar fi o bornă kilometrică, întocmai. Una din acele borne ale șireteniei omenești, ale avidității, ale tenacității omenești. Ele sînt înfipte de-a lungul tuturor drumurilor jocului, ale oțelului, ale destrăbălării, ale fosfatului. Ele jalonează reușita, crima, ocna și puterea. Priviți... Ne-a și zărit. Și ne-a înțeles. O să vină. N-o să-i spuneți secretele noastre? Dragă Baroane, nu i-am făcut niciodată confidențe soției mele, fiicei mele. Prietenii mei cei mai intimi, secretarii mei, n-au știut niciodată vreunul din secretele mele. Chiar și cele mai anodine. Prima mea dactilografă nu cunoaște adevăratul meu domiciliu. Dar principiul meu este să spun tot acestor necunoscuți pe care mi-i oferă hazardul, cînd ei îmi dau această securitate a chipului lor lipsit de viață. Nici unul nu m-a trădat vreodată. Aceste buze amenințătoare, aceste priviri care se sustrag, sînt, în cercul nostru de lucru, garanția cinstei, a cinstei noastre. Și el de altfel m-a recunoscut. Nici el nu va ezita să-mi

190

PREȘEDINTELE

PREȘEDINTELE

BARONUL

PREȘEDINTELE

PREȘEDINTELE CHELNERUL

PREȘEDINTELE CHELNERUL

PREȘEDINTELE

IRMA PREȘEDINTELE

IRMA PREȘEDINTELE

IRMA PREȘEDINTELE

dezvăluie totul. Semnele după care se recunosc adepții societăților și moravurilor speciale sînt puerile

față de ceea ce ne dezvăluie pe noi unii altora, ca oameni ai norocului. Un obraz mat cu un reflex al morții pe el. L-a văzut pe al meu. Va sosi într-o clipă...

Un surdo-mut merge de la masă la masă, punând un plic pe fiecare.

Dar n-o să ne lase o dată în pace! Este o conjurație!... Ia-ți înapoi plicurile, mai repede! *Surdo-mutul face semn că nu aude.* Chelner! Nu pune mîna pe plicuri, Baroane. Acest surdo-mut este de la poliție și ia în felul ăsta amprente.

Și reușește! Ce de^ urme!

Biata poliție! Tot*naivă. Nu obține astfel decît amprente inutile, cele ale consumatorilor generoși și cinstiți... *Surdo-mutule, vrei să pleci sau să mergi la închisoare! Surdo-mutul are o mimică extraordinară.*

Ihelnor! Ce tot spune?

Numai Irma îl înțelege, domnule.

Care Irma?

Irma, spălătoarea de vase, domnule... Iat-o.

Apare Irma. Un înger.

Ia-l pe omul ăsta de pe capul nostru, sau îl chem pe polițist... (*Mimică.*) Ce naiba spune?

citindu-i mimica. Spune că viața e frumoasă.

Nu e dintre cei care își pot permite să aibă o părere despre viață.

Și sufletul dumneavoastră urît...

Sufletul sau nevasta?

Amîndouă. Toate trei. Aveți două neveste.

Chemați-1 pe patron!

Surdo-mutul și Irma' dispar.

PREȘEDINTELE Ce mai e?

S-a apropiat un negustor de șireturi.

NEGUSTORUL DE ȘIRETURI Șireturi ?

191

PREȘEDINTELE Polițist!...

BARONUL Tocmai îmi trebuie niște șireturi!

PREȘEDINTELE NU cumpărați nimic de la omul acesta!

NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

Roșii? Negre? Ale dumneavoastră sînt uzate. Ni se vede culoarea.

PREȘEDINTELE Domnule baron, nu am căderea să vă dau ordine.! Nu am decît autoritatea să fixez, și asta în prima noastră ședință, cifra jetoanelor și eventuala buție a unei mașini. Dar împrejurările mă obligă,; pe mine, să-mi exprim modesta dorință să m cumpărați nimic de la omul acesta.

BARONUL NU m-am opus niciodată la o cerere atît de gra tiosă.

BARONUL

PREȘEDINTELE

MISITUL

BARONUL PREȘEDINTELE

Negustorul pleacă.

Dar cui îi va plasa bietul om marfa ? Se lipsește perfect de ajutorul dumneavoastră. Relații intolerabile permit acestei drojdii să se descurce fără noi. Vînzătorii de șireturi au drept alientelă pe desculți, vînzătorii de cravate pe cerșetorii în maiou, colportorii de intrigi pe hamalii din Hală. De aci această sfidare în vocea lor, această neobrăzare în privirea lor. De aci această mîrșavă independență. Nu o favorizați. A! iată-l pe misitul nostru. Bravo! Fața lui radiază.

Sosește misitul.

Pe drept cuvînt, domnule Președinte. Sîntam învingători. Ascultați! Putem să începem.

S-a apropiat un jongler, jonglează cu bile colorate.

Ardem de nerăbdare!

Primo, emisia. Titlul era emis la paritate, o sută egal o sută. Fixez acțiunea acționarului la o sută zece, procentul obligatoriu al acțiunii, ceea ce-mi dă dreptul să o revînd la 112, astfel încît procentul se stabilește după fluctuația provocată la 91 1/5... Ușoară rumoare de război lansată de agenții mei. De unde emoție printre clienți. De unde răscumpărare din partea noastră.

Jinglerul jonglează cu bile de foc.

PREȘEDINTELE Operație clasică, dar excelentă.

MISITUL

PREȘEDINTELE

MISITUL

Pot să întreb... Nu, orice explicație v-ar încurca, în ce privește obligația — țineți-vă bine — metodă inversă. Asigur creșterea normală prin scăderea temporară. Fac negociabil la purtător titlul nominativ de necedat prin prelungirea termenului imprescriptibil și anunțarea repartiției fictive a dividendului real. De unde panică printre sub-scriptori. Două sinucideri, una din ele a unui general. De unde răscumpărare masivă de către societatea noastră... Ușoară rumoare de pace... De unde răscumpărare entuziastă de către acei dintre subcriptori pe care prima mea operație nu i-a ruinat cu desăvârșire.

Jonglerul jonglează cu inele de diamant. Xjn mic rentier s-a apropiat și ascultă cu admirație.

Minunat. Cîte părți rezervate chilipirului pentru fiecare membru al Consiliului ? Cincizeci, așa cum ne-am înțeles. Nu ți se pare insuficient ? Bine, trei mii. Înțelegeți, domnule Baron? Încep să înțeleg. Dar plasamentul, misitele ?

Plasamentul? Aici e triumful meu. Prin inspectorul titular al finanțelor, însărcinat cu direcțiunea marilor lucrări, subscriu pentru investiție și reportez asupra bugetului rapiței asigurarea muncitorească prevăzută pentru barajele din Masivul Central. Complementul, rezervat micilor economii, este vărsat integral Societății Generale și Creditului Lyonez, care ne preschimbă la o zecime sutimea autorizată. Rămîne rezerva imobilă pe care ne-am putea permite s-o clasăm sub rubrica Fondurilor curente, dar pe care ar greva-o astfel impozitul pe capitalul realizat. Evident. Acesta ar fi pericolul. Pericol pe care l-am evitat dintr-un salt. Prin inspectorul Finanțelor cu misiune permanentă pe lângă comitetul provizoriu al Textilelor, convertesc în lignit rezerva admisă pentru bumbac, așa cum prevede, pentru materiile prime, paragraful unsprezece al textilelor finite !... PREȘEDINTELE Doamne ! Ce inspirație.

PREȘEDINTELE

MISITUL PREȘEDINTELE

MISITUL

PREȘEDINTELE

BARONUL

PREȘEDINTELE

MISITUL

PREȘEDINTELE MISITUL

192

193

MISITUL

PREȘEDINTELE RENTIERUL

.MISITUL RENTIERUL

MISITUL RENTIERUL

CÎNTĂREȚUL

PREȘEDINTELE CHELNERUL

PREȘEDINTELE UN TRĂSNIT

PREȘEDINTELE TRĂSNITUL

De unde atac de apoplexie al dușmanului nostru din strada Feydeau, în pjină Bursă. De unde, pej piață, ținută de expectativă. De unde răscum-] parare globală de către Uniune! De unde, asalt' al subcriptorilor provinciali, puși în temă de agenție. Așa stau lucrurile, dragă domnule Pre-] ședințe. închei ziua prin absorbția totală a titlurilor. .. Lumea se bate la ușile biroului nostru din strada Valmy și bulevardul Verdun! Ce nume frumoase! O chitanță, domnule, vă rog! *Se repede.*

Ce-am primit?

Economiile mele, domnule. Iată-le. Toată averea mea. V-am auzit. V-am înțeles! Mă încredințez în mâinile dumneavoastră trup și suflet!

Dacă ați înțeles, ați înțeles că la noi subcriptorul dă chitanța.

Firește! Unde mi-era gîndul! Iat-o. Recunoștința mea veșnică, domnule!

Pleacă. Jonglerul termină cu jonglerii în aer. Inelele nu se mai întorc, dar cîntărețul a revenit. clntînd.

Auzi aceste semnale Ale orchestrei infernale!

Nu mai tace ? Ce 1-a apucat de repetă mereu aceste două versuri ca un papagal? Nu știe decît aceste

două versuri. E imposibil să găsești *Frumoasa poloneză* la vânzătorii de cîn-tece. El speră că un ascultător o să-l învețe odată tot cîntecul!

N-am să fiu eu acela! Să se ducă dracului! *care trece, mergînd în baston, și se oprește cu familiaritate Ungă ei.* Nici eu, dragă domnule. Cu atît mai mult cu cît mă asemăn cu el în ce privește singurul cîntec pe care l-am cîntat, copil... Tot o mazurcă, de altfel, dacă va interesează. Nu mă interesează. De ce se uită așa de ușor cuvintele mazurcilor, dragă domnule? Fără îndoială că se topesc în

194
ritmul lor îndrăcit! Dintr-a mea nu mi-au rămas decît primele două versuri.

(Cîntă:)

Din Spania în Anglia alergînd Am gustat rină pe rînd...

PREȘEDINTELE Dar această cafea este un adevărat tîrg al miracolelor! CÎNTĂREȚUL *care reia și se apropie.*

Berea blondă, vinul blond ca via, Dragostea și beția...

TRĂSNITUL Ce noroc! Datorită acestui cîntăreț îmi revin cuvintele ! Țasta miracol! (Cîntă.)

Am văzut frumuseți caline în țara soarelui, divine...

PREȘEDINTELE A'ărog!

CÎNTĂREȚUL

PREȘEDINTELE

Turnîndu-mi cu mîinile lor fine Un nectar neasemuit în vine!

Nu o mai ștergeți odată? în duo.

CÎNTĂREȚUL ȘI TRĂSNITUL

Dar pe veci am păstrat amîntirea... PREȘEDINTELE Liniște!

Cîntărețul și trăsnitul pleacă. Spinul s-a ridicat de pe scaun, se îndreaptă către grup și se așază într-o tăcere înfricoșătoare. Se hotărăște în sfîrșit să vorbească.

NECUNOSCUȚUL

PREȘEDINTELE NECUNOSCUȚUL

PREȘEDINTELE NECUNOSCUȚUL

PREȘEDINTELE NECUNOSCUȚUL

PREȘEDINTELE NECUNOSCUȚUL

PREȘEDINTELE NECUNOSCUȚUL

Și atunci ?

Nevoie de-o idee.

Nevoie de fonduri.

Pentru o societate. Urgent.

E vorba de o pip iță. Înainte de prînz.

E vorba de un titlu.

E vorba de cinci sute de mii.

Un titlu clar, fără echivoc.

Fără cec.

De acord.

Perfect. Iată titlul dumneavoastră... Uniunea

bancară a subsolului parizian.

Se instalează cum au făcut-o și ceilalți spre a-și povesti viața.

195

PREȘEDINTELE NECUNOSCUȚUL

PREȘEDINTELE PROSPECTORUL

MISITUL BARONUL

Excelent. Plătește, misitule. (Misitul plătește.) Acum explicați.

Mă numesc Roger van Hutten. Nu e numele meu. ! Eu n-am nume. Sînt fiul unui infirmier din Arras care nu a vrut să mă recunoască. De unde mi s-a tras cariera. Hotărît să nu-mi arăt niciodată actul de naștere, m-am îndepărtat de viața în care te prezinți la examene, în care te căsătorești, în care ești soldat, în care moștenești, pe scurt în care ți se cere un carnet de identitate și am intrat în cea în care te lipsești de el. M-am împrietenit cu toate obiectele care nici ele nu îl au, chibrite belgiene, dantele și cocaină. Și cărți speciale. În orice viață de aventurier, există o perioadă în care se lasă întreținut de desfrîul omenesc. Obligația în care m-am aflat să împing pe un vameș dincolo de o- graniță peste care nu mai treci înapoi mi-a dat ocazia să mă îmbarc ca marinar spre un țarm care s-a întîmplat să fie cel al

Malaeziei. Am reușit să mă curăț și să organizez contrabanda de coarne de rinocer, baza oricărui medicament chinezesc, armînd pe indigeni, pentru această vînătoare pedepsită cu moartea, cu flinte atît de încărcate cu praf de pușcă încît trebuia să-i leg fedeleș pe copacul unde stăteau la pîndă. De altfel acolo i-am lăsat și am luat cu mine monstrul. Amenințat de poliție cu o identitate gravată cu fierul pe propria mea piele, m-am dus în Sumatra unde cunoscînd șahul, jocul național al insulei, am cîstigat simpatia și fiica șefului și aceasta mi-a dăruit un fiu. N-a trebuit să-l recunosc. Acolo fiul își recunoaște tatăl, dacă îl socotește demn, la majorat. înșelînd încrederea soției mele, am putut să reperez o prelingere petroliferă, reputată ca sacră și interzisă curiozității albilor, și am semnalat-o Lloyd-ului, care m-a admis în personalul de înaltă considerație al prospectorilor săi. Soția mea a fost considerată trădătoare și a pierit trasă în țepă. Prospector! Sînteți prospector ! La dispoziția dumneavoastră. Pentru că acest simplu cuvînt de prospecție îmi închipui că sugerează ideea mea. E minunată! Prospecția? Nu înțeleg bine.

196

PROSPECTORUL

PREȘEDINTELE

PROSPECTORUL

MISITUL

PROSPECTORUL

PREȘEDINTELE

MISITUL

BARONUL

PROSPECTORUL

MISITUL PREȘEDINTELE PROSPECTORUL

BARONUL PROSPECTORUL

PREȘEDINTELE PROSPECTORUL

Prospecția! Dar, Baroane, este regina actuală a lumii. Ea reperează în măruntaiele pămîntului acea văgăună cu lichid sau cu metal pe care se bazează în cel mai înalt grad singura grupare omenească pe care o tolerează, epoca noastră, sătulă de formele naționale sau patriarhale, societatea anonimă.

Domnul Prospector depășește dorințele noastre. Ne propune să o așezăm pe-a noastră pe un cîmp de prospecțiune.

Exact.

În Sumatra, desigur?

Mult mai aproape.

În Maroc? E la modă.

Și mai aproape... Titlul meu vi-o spune... La

Paris...

La Paris? Situați'zăcăminte sub Paris?

Aur?

Petrol?

Ce căutați, domnilor, o pînză, un filon sau un titlu ?

Un titlu pentru acționarii noștri. Un filon pentru noi.

N-ați spus asta la întîmplare, domnule Prospector !

Subsolul parizian ascunde miliarde?

Sînt convins. Deși nimeni nu știe încă nimic.

Parisul este locul cel mai puțin prospectat din lume!

De neconceput! Și de ce ?

Dragă domnule Baron, demonii sau geniile care veghează asupra avuțiilor subterane fac cele mai îndîrjite eforturi. Poate că au dreptate. Cînd vom fi golit planeta noastră de echilibrele și dozajele sale interne, ea riscă să facă într-o bună zi un parcurs nemagnetic pe drumurile cerului... Cu

atît mai rău pentru noi. Din moment ce omul a
ales să fie nu locuitorul ci jockeyul globului său,
nu are decît să suporte riscurile cursei lui. Dar
sarcina prospectorului este grea.

Știu: păduchele albastru la Tabriz, jupuirea în
Celebe!

Dacă vreți. Credința și martirii au trecut în secolul acesta pe seama carburanților. Dar cea mai de temut
armă a dușmanilor noștri rămîne tot șantajul. Ei dispun la suprafața pămîntului, sub formă de peisaje
sau de orașe, de frumuseți pe

197

PREȘEDINTELE

PROSPECTORUL

BARONUL PROSPECTORUL

BARONUL PROSPECTORUL

BARONUL PROSPECTORUL

care respectul față de om îi împiedică să le aban- doneze exploatarea noastră sau prădăciunii noastre
dacă vreți, căci acolo pe unde trecem nici iarba nici monumentul nu mai cresc la loc. Ei conving
spiritele retrograde că aceste mediocre reacții — amintirea, istoria, intimitatea omenească — trebuie s-
o ia înaintea metalelor și lichidelor infernale... Ei pun copii să se joace pe locurile cele mai indicate
pentru forare! Aurul Rhinului nu este așa de bine păzit de gnomi cît este aurul Parisului de paza
scurarilor. Indicați-ne punctul de forare, domnule Prospector. Am un ajutor care ne va obține viza,
chiar de-ar fi să se afle în centrul palatului Tuileries. Cum să vi-l indic cu exactitate în acest oraș din
care au făcut lada de gunoi a trecutului! Ei lasă să se adune, în toate punctele sensibile, ca să depisteze
pe cîinii noștri de vînătoare, în jurul intersecțiilor, la cotul unui deal, pe terasele cafenelelor și ale
grădinilor, în coasta cimitirelor, straturile spirituale pe care le-au degajat de secole sufletele care au
fost ilustre în luptă și dragoste. Mărturisesc că nu mai înțeleg nimic. Peste tot, în aceste cartiere în care
simt emanația bitumului, a fierului, a platinei, generațiile moarte, oamenii vii pasionați produc o
emanație mai puternică și o împrăștiie pe cealaltă sau o risipește. Peste tot aventura omului se distrează
să mă îndepărteze, pe seama aventurii minerale... Chiar aici. Chiar aici? La Chaillot?

Frecvențați cafenelele din Chaillot, domnule Baron?

De treizeci de ani. Nu fără asiduitate. Ați gustat apa de aici? Am amînat această experiență.

Prospectorul este degustătorul apei. Apa rămîne marea denunțătoare a secretelor pămîntului și cel mai
frumos izvor nu face decît să-i trădeze măruntaiele. Ori ieri, chiar la masa asta, m-am cutremurat de
speranță cînd am înghițit primul gît de apă din cană. Am băut un al doilea pahar, un al treilea, un al
cincilea. Nu m-am înșelat! Papilele mele se dilatau sub gustul care este suprema mîngîiere
a prospectorului, gustul de petrol.

ȚMISITUL

PREȘEDINTELE

BARONUL PROSPECTORUL

Petrol în Chaillot!

Doamne! O cană și trei pahare, chelner, repede!

Dau eu de băut, Domnule Baron. O să bem în

cinstea Uniunii bancare!

încmătat...

Nu mulțumiți. O să beți o apă insipidă. Acel gust s-a șters, chiar și pentru mine. Demonii,
dușmanii noștri, m-au prevenit. Au făcut în jurul acestei cafenele o atmosferă, o animație care
mi-au abătut simțurile de la obiectivul lor. Să nu credeți că aerul acela greu, ieri seară, acele fete
frumoase, nu au avut sensul lor. Și azi dimineată dezlănțuirea acelor scamatori în față meselor noastre.
Urmăreau să ne moleșească, să ne enerveze, să ne facă poftă de șampanie, pe scurt să restituie apei
gustul ei. Tocmai am făcut din nou experiența. în zadar. Nu l-am putut împiedica pe chelner să-mi
povestească cum că, în acest loc chiar, Moliere, Racine și La Fontaine veneau odinioară cu asiduitate
să-și bea vinul de Auteuil. El era înțeleș cu ei. Mi-au transformat

apa în poșircă!

Dar aveți un plan! Un om ca dumneavoastră
trebuie să aibă un plan!

Fără nici o îndoială.

Putem să-1 auzim?

Dar fiecare să-mi asigure mai întâi secretul printr-o confidență. Prea bine. Cu nume și date.

Bine înțeles. Încep eu: Cargoul mixt *Sainte-Barbe*, declarat pierdut cu echipaj și marfă la 24 decembrie 1930, a fost special echipat de mine pentru acest naufragiu și a fost asigurat la triplul valorii sale pe numele meu. Era deci în ziua de Crăciun, am aflat vestea la slujba religioasă de la miezul nopții... E rîndul dumneavoastră, Ba-■ roane!

BARONUL Tînăra care se numea Chantal de Lugre și și-a tras joi 5 mai 1927 un glonte de revolver în frunte, nu putuse să răscumpere la prețul lor niște scrisori curioase. Da, era într-o joi, fratele ei mai mic nu mersese la școală și se juca lîngă ea. Aдаug că trăiește. Nu este decît o oarbă... E rîndul dumneavoastră, domnule Misit.

PREȘEDINTELE

PROSPECTORUL PREȘEDINTELE PROSPECTORUL

PREȘEDINTELE PROSPECTORUL PREȘEDINTELE

198

199

MISITUL

PROSPECTORUL

MISITUL

PROSPECTORUL

NEBUNA IRMA

NEBUNA

IRMA

NEBUNA

PREȘEDINTELE CHELNERUL PREȘEDINTELE CHELNERUL PREȘEDINTELE CHELNERUL PREȘEDINTELE CHELNERUL

PREȘEDINTELE

NEBUNA CURIERUL

NEBUNA

Am fost casier și depozitar, de la 16 aprilie 1932, după amiaza, la 17 aprilie dimineața, al ajutoarelor în natură, bonuri și numerar pentru sinistrita inundațiilor din sud... Perfect... Ajunge.

Da, era de la 16 la 17. La 17 aprilie este ziua scumpei mele mame.

Iată planul meu. Doamne, cine e mutra asta!

Apare nebuna din Chaillot. îmbrăcată ca o doamnă bine.

Fustă de mătase cu trenă, dar ridicată cu un cîrlig de rufe

de metal. Pantofi Ludovic al XIII-lea. Pălărie Marie-

Antoinette. Un lornion agățat de un lanț. O camee. O papornită. Ea înconjură terasa, se oprește la înălțimea grupului și scoate din sin o sonerie de sufragerie pe care apasă. Apare Irma. ^

Mi-ai pregătit oasele, Irma?

Sînt puține, doamnă Contesă. Dar este pui hrănit cu boabe. Treceți peste zece minute! Și pipota mea?

Am să încerc s-o salvez. Clienții mănîncă totul azi. Dacă-mi mănîncă pipota, păstrează-mi intestinul.

Cotoiul de pe cheiul Tokio îl preferă splinei tale. ■ *Se gîndește, face un pas înainte, se oprește Uî fața mesei Președintelui.*

Chelner, spune-i femeii acesteia să circule I N-aș face-o, domnule. Ea este aici la ea acasă. Este giranta cafenelei?

Este Nebuna din Chaillot.

O nebună?

De ce o nebună? De ce ar fi nebună?

Dumneata ai spus-o, idiotule.

Eu? Am spus cum i se zice. De ce nebună? Nu

vă permit s-o insultați. Este Nebuna din Chaillot.

Chemați polițistul!

Nebuna din Chaillot a fluierat cu două degete. Micul curier

apare cu trei eșarfe pe braț. A, mi-ai găsit boa-ul ?

Nu încă, contesă. Am găsit aceste trei eșarfe, nu, și boa-ul.

De cinci ani de cînd l-am pierdut, ai fi putut să-l găsești!

200

CURIERUL NEBUNA

CURIERUL NEBUNA
CURIERUL
PREȘEDINTELE
CHELNERUL
PREȘEDINTELE
BARONUL PREȘEDINTELE

Luați una din eșarfele astea. Nimeni nu le-a revendicat.

Îmi închipui, un boa cu pene castanii-aurii, de trei metri lungime!

Cea albastră este foarte drăguță.

Cu reverele rochiei roz și voalul verde al pălăriei?

Vrei să rîzi. Dă-mi-o pe cea galbenă. Merge?

Prodigios.

Cit o mișcare cochetă, Nebuna azvîrle eșarfa pe spate, îi răstoarnă paharul Președintelui pe pantaloni, și pleacă. Chelner

1 Un polițist! Am să depun o plîngere.

împotriva cui?

Împotriva ei! A dumatile! A tuturor! A acestui cîntăreț cu vocea lui, a acestui traficant de șireturi, a acestei nebune... Calmați-vă, domnule Președinte! Cîtuși de puțin. Iată adevărații noștri dușmani" Baroane. Cei de care trebuie să curățăm Parisul numaidecît! Aceste marionete care nu se aseamănă între ele la culoare, la înălțime, la felul cum se prezintă. Care este singura salvare, singura condiție a unei lumi cu adevărat moderne: este tipul unic al muncitorului, același chip, aceeași îmbrăcăminte, aceleași gesturi și cuvinte pentru fiecare muncitor. Doar astfel conducătorul ajunge să creadă că o singură ființă omenească asudă și muncește. Ce ușor îi vine la vedere, ce odihnă pentru conștiința lui! Și priviți! Priviți cum din cartierul însuși care este citadela noastră, care are în Paris cel mai mare număr de administratori și de .miliardari, se ivesc și dau din coate, sub nasul nostru, aceste stafii ale scamatoriei, ale jongleriei, ale hoției, aceste spectre în carne și oase ale libertății celor care nu știu să cînte cîntecele, oratori surdo-muți, pantaloni găuriți în fund, flori care sînt flori, sonerii de sufragerie care țîșnesc din sîn! Puterea noastră se stinge acolo unde subzistă sărăcia veselă, slujitorimea care disprețuiește și sfidează, nebunia respectată și adulată. Priviți numai această nebună! Chelnerul o instalează cu toate grațiile posibile și fără s-o oblige să consume, la masa cea mai bună de pe terasă. Și florăreasa îi oferă gratis un stîn-jenel imens pe care-l bagă printre găurile rochiei

201

sale... Și Irma e la dispoziția ei!... Mă gîndesc la scandalul pe care l-aș putea provoca, așa președinte cum sînt, dacă mi-aș pune la butonieră o glădiolă și aș îndrăzni să strig cît m-ar ține gura în piața aceasta respectabilă și în fața acestui simbol oficial al prieteniei franco-belgiene: Oasele și pipota mea, Irma! A strigai. De la celelalte mese este privit dezaprobator.

Calmați-vă, domnule Președinte și aveți încredere în mine. Elimin acest păduche în două zile. Iată planul meu. Vorbește încet. Ea ne privește... Știți ce este o bombă, domnule Președinte? • Mi s-a spus că este ceva care explodează. Știți cine locuiește în această aripă a clădirii de la colțul cheiului? Nu am acest privilegiu.

Adversarul meu. Singurul meu adversar. Inginerul care de douăzeci de ani refuză orice permis de prospectare pentru Paris și împrejurimi. Singurul personaj care a fost, în această lume umilă, insensibil la argumentele noastre. Sîntem numai urechi! Doamne, ce mai vrea și ăsta ?

Un bătrînel pomădat, înmănușat, cu batista de la buzunarul de la piept fluturînd, se fîfilează printre mese.

BĂTRÎNELUL Doar sănătatea dumneavoastră, domnule, sau mai bine zis sănătatea picioarelor dumneavoastră. Dar cînd picioarelor le merge bine, totul merge bine. ■ Sanitarul Jardin, marinar în retragere. Specialist în Gabon în smulgerea căpușelor. Astăzi, pentru scoaterea bățăturilor. Marțial vă va da adresa mea, în caz de urgență. Pentru operația imediată, mă aflu aici, la această masă. Rămîn toată ziua. Și vezica aceea, Marțial, cum mai merge? Tot plină de pietre, domnule Doctor. Auzi cum se izbesc.

Crepitus crotalis. Zgomotul crotalului. ăsta este diagnosticul. Un pernod?

Pernodul meu. Păhărelele mele de pernod. (*O zărește pe contesă. îi strigă.*) Vă salut, doamnă Contesă!

Ce e cu rinichiul dumneavoastră stîng, e

202

MISITUL

PROSPECTORUL PREȘEDINTELE PROSPECTORUL PREȘEDINTELE PROSPECTORUL
PREȘEDINTELE PROSPECTORUL
PREȘEDINTELE

MARȚIAL BĂTRÎNELUL

MARȚIAL BĂTRÎNELUL

PREȘEDINTELE PROSPECTORUL

BARONUL PREȘEDINTELE

mai puțin șovăitor? (*Semn negativ al Contesei.*) *Fluctuat nec mergitur.* Nu vă faceți probleme. Poți să înnebunești! Să mergem în altă parte! Nu. De aici vom urmări spectacolul. E în curînd ora 12, nu-i așa? PREȘEDINTELE Peste cinci minute. Peste cinci minute, pavilionul dușmanului nostru inginerul va sări în aer. Un băiat care nu-mi refuză nimic depune acolo o ușoară încărcătură de dinamită.

Doamne! Văd că vă plac soluțiile moderne în prospecțiune!

Greșiți. Aceasta este curentă la noi, dar legendară. Ga să răpești o comoară, a trebuit întotdeauna să omori dragonul, care o apără.

PROSPECTORUL în ordinea afacerilor noastre, Baroane, acordăm oamenilor cinstiți omagiul care li se cuvine, făcînd din cinste o primejdie de viață la fel de mare ca și crima. Este tot o axiomă a prospecțiunii faptul că lingă petrol un cadavru nu a mirosit niciodată.

Explozia de acolo nu poate să ne atingă? N-aveți nici o teamă. Dar întoarceți-vă. Sîntem supravegheați. Să ne facem că sîntem cufundați în discuție. Vă ascultăm, domnule Misit. Nu puteți de altfel să ne rămîneți dator... Mă numesc Georges Ghopin. Nu sînt rudă cu compozitorul. Dar îi datorez porecla mea. Fără el nu mi-ar fi fost dat niciodată să aud toată viața mea, în urma mea, fraze de genul ăsta: pianistul ne-a vîndut, sau: pianistul s-a aranjat pe doi ani, sau: trageți, asupra pianistului. Fiu al unei mame sărace, dar necinstite, care atdura în strada Tiquetonne răscumpărarea bonurilor de la Muntele de Pietate, mi-am dedicat viața acestei femei. Ca să-i ofer un corset pe măsură, pentru că este obeză și strîmbă, am neglijat la cincisprezece ani să duc comisarului un portofel pe care l-am găsit pe jos. Ca să-i ofer o tabacheră de aur, pentru că mestecă tutun, am pozat la optsprezece ani pentru cinematografia specială. Ca s-o instalez la Colombes, din pricina astmului ei, am asigurat timp de șapte ani, în numele unui portărel din Charonne, expulzarea locatarilor insolvabili. Operație la început delicată, cu femeile care plîng, copiii care țipă, fetițele care vor ,să păstreze o

203

BARONUL PROSPECTORUL

MISITUL

mobilă și se cramponează de ea. Gîndul la mama mă susținea. Am devenit un maestru în arta de a . desface micile brațe. Reputația mea a ajuns în curînd la un asemenea grad încît un misit de grîne m-a chemat la Buenos-Aires ca să ^expulzeze trei sute de familii italiene dintr-un blo'c pe care nici o poliție nu îl putuse elibera. 17 aprilie se apropia și mama își dorea un smarald, un smarald de bărbat pentru că degetele ei sînt mai degrabă groase. în opt zile, blocul era golit de locuitorii lui, dar rămăsese cu toate mobilele, inclusiv trei sute de păpuși. între timp, promisem în oraș, în legătură cu o foamete din Orient, cîteva noțiuni de intermediere și de sechestru pe grîne și mi-am asigurat vocația definitivă. Mama trăiește încă; abuzul de grăsimi și de benedictină îi cam scade nivelul conștiinței, dar la fiecare 17 aprilie mă recunoaște și-mi întinde pentru un nou cadou brațele supraîncărcate de brățări și de inele pe care sper că nu va trebui să i le smulg, mamă iubită, decît într-o zi îndepărtată... Am terminat. Vedeți că va fi pentru mine un fleac să curăț Chaillot-ul de această hoardă.

PROSPECTORUL Perfect. Este douăsprezece fix... Dumnezeule, ce se întîmplă?

Salvatorul de la podul Alma intră purtînd un trup.

Este Pierre! Ce s-a întîmplat!... Dumneata, ce aduci acolo?

Un înecat. Primul meu înecat. Sînt noul salvator de la podul Alma!

Pare mai degrabă lovit în cap. Hainele-i sînt uscate.

Lovit e exact. Sărea peste parapet. I-am dat una ca să nu se zbată. Indicațiile noastre sînt categorice. Să lovim înecatul ca să nu ne tragă cu el în apă.

Dar din moment ce era pe pămînt...

Este primul meu salvat. Domnule. Am intrat în serviciu azi dimineață...

Tînărul ăsta idiot o să ne denunțe. Unde dracu a pus înamita!...

204

PREȘEDINTELE Trebuie cu orice preț să evităm un scandal, dacă nu Uniunea noastră sare în aer.

"ni si-i face respirație arti-

Salvatorul suf

oastra seu o »

în gura tînărului și-i face respirație artificială.

PROSPECTORUL

SALVATORUL

MARȚIAL

– SALVATORUL

MARȚIAL SALVATORUL

PROSPECTORUL

PROSPECTORUL, SALVATORUL

PROSPECTORUL

SALVATORUL

PROSPECTORUL

BAROSUL

MISITUL

SALVATORUL

PROSPECTORUL

SALVATORUL PROSPECTORUL

SALVATORUL PREȘEDINTELE

SALVATORUL

SANITARUL

JADIN

PREȘEDINTELE

SALVATORUL

SANITARUL

JADIN

PREȘEDINTELE

SALVATORUL

apropiindu-se. Ce faci?

Îi manevrez toracele, li însuflu aerul meu în faringe. Ajutorul dat înecaților.

Din moment ce nu s-a înecat.

Se crede înecat.

Se crede înecat. Dar este un înecat pe pămînt.

Rețetele dumitale pentru inecați în apă sînt neputincioase...

Bravo, domnule Prospector! Am înțeles. E un înapoiat. Nu încape îndoială! Dar cum să le fac eficace? Aruncă-l din nou în Sena. Așteaptă să se înece cu adevărat. Își vor recăpăta eficacitatea, într-adevăr. E logic...

Aruncă-l din punctul exact de unde sărea parapetul. Acolo apa face vârtejuri. Și nu plonja decît după un minut! Nu cred că vrei să-l salvezi fără să ai vreun merit!

Cu prețul vieții mele! Este atît de simpatic. Dar trebuie să vă mărturisesc: nu știu să înot. Ai să înveți cînd plonjezi. Știai să respiri cînd ai venit pe lume? Evident că nu! Haidem!

Pardon, domnilor! Iertați-mă că intervin în incident! Dar este datoria mea profesională să vă semnalez că respirația intrauterină nu mai este contestată de nimeni și ca în ziua în care s-a născut domnul Salvator știa deja nu numai să aspire și să expire, dar și să tușească și să sughiță. Ce vrea imbecilul ăsta? Așadar risc să mă înec?

N-am auzit niciodată vorbindu-se de natație intrauterină. O să vă duceți la fund ca plumbul! Cine ți-a cerut părerea? Ne plictisești cu trăncăneala dumitale de spital.

Pardon! Pardon! Domnilor! Această trăncăneală mă interesează în gradul cel mai înalt. Noi, salvatorii, avem în atribuțiile noastre și îngrijirea femeilor care nasc în stradă și tot ceea ce profesorul va putea să-mi spună în acest domeniu este de-o

205

PREȘEDINTELE SANITARUL

PREȘEDINTELE

SALVATORUL

PREȘEDINTELE

SANITARUL

JADIN

MisiT.tr L

SALVATORUL

SANITARUL JADIN

importanță vitală pentru cartier și pentru viitorul meu. Sînt nebuni! • JADIN

La ordinele dumneavoastră! Salvator!

Este adevărat, domnule Profesor, că trebuie să împărți placenta copilului născut la toate persoanele care au văzut nașterea? Cum să-i facem să tacă, Misitul? Așa e. De nu, doica moare în decurs de un an? Toate aceste superstiții populare se bazează pe un adevăr cosmic. În privința albinelor, de pildă, nimic nu este mai adevărat decît că roiul se prăpădește dacă uiți să pui o panglică de doliu la stupul al cărui proprietar a murit. Salvator, dacă nu vii pe loc... O clipă. Nu cred că albinele sînt de resortul meu. Dar este adevărat că, printr-o anomalia curioasă, geamănul născut primul este cel mai mic și că nu e moștenitor? La fel de adevărat. Dacă nașterea gemenilor are loc exact la miezul nopții sfîntului Silvestru., geamănul mai mare are chiar un an mai puțin decît geamănul mai mic. Pentru acest control, reginele trebuie să nască cu martori. Ca să revenim la albine, vă semnalez că cei care contesta proprietățile antiartritice ale țepii lor sînt niște ticăloși plătiți de întreprinderile de droghii. Pasionant! Ah! misterele nașterii, atît de apropiate și atît de depărtate în același timp de misterele salvării!

Albina moare cînd înțeapă. Droghiiții se îngrașă cu leacurile lor. Vă las să judecați aceste două lucruri. Am picat între nebuni, n-o să scăpăm, și bătrîna asta ne studiază ciudat. O să se amestece poliția. Priviți. Oamenii se adună. Dispăreți, Domnule Președinte. Eu rămîn la pîndă și am să vin să-1 prind pe tînărul trădător de îndată ce locul va fi liber...

Ei dispar.

SALVATORUL Și ajung la cheștiunea care mă obsedează de cînd eram copil, domnule Profesor, căci, în ciuda

206

SALVATORUL

SANITARUL JADIN

PROSPECTORUL

aparențelor și a celor treizeci și șase ani ai mei, încă nu am sacrificat pe altarul lui Venus! Este adevărat...

BARONUL Domnule Salvator! Domnule Salvator! SALVATORUL Ce s-a întîmplat?

BARONUL Două doamne strigă după ajutor pe trotuarul aleii Wilson! SALVATORUL Două doamne! Deodată! în picioare? întinse?

Burgheze? Regine?

BARONUL Imposibil să deslușesc... Repede! SALVATORUL Veniți cu mine, Domnule Profesor, vă conjur! Sosesc, domnilor, vreau să spun doamnelor, sosesc!

Salvatorul și sanitarul o iau la fugă. Prospectorul care înainta este dat la o parte de Irma care s-a apropiat de tînărul leșinat și l-a apucat de mîni.

IRMA Ce frumos e! A murit, Marțial? MARȚIAL Pune-i oglinda asta la gură. Dacă se aburește,

trăiește.

IRMA Se aburește. MARȚIAL O să-și revină... Oglinda mea, te rog.

IRMA O clipă.

Ea șterge aburul, se privește, se face frumoasă. Prospectorul a încercat din nou să se apropie. Ochiul de vultur al Nedunei l-a făcut să plece.

IRMA Ah! deschide ochii!

Pierre a deschis ochii și-o contemplă cu mirare pe Irma care-l ține de mâini. îi închide de îndată, epuizat. Nebuna s-a ridicat și s-a dus să se așeze în locul Irmei care a fost chemată la oficiu. Ea-l ține de mâini ca și Irma pe Pierre. Pierre se ridică deodată, dar în locul fetei a cărei privire o caută, el o vede pe Nebuna din Chaillot împodobită cu stinjenelul ei uriaș.

NEBUNA Privești stinjenelul? E frumos, nu-i așa? PIERRE epuizat. Foarte frumos.

NEBUNA Sergentul de stradă mi-a făcut cinstea să-mi spună că îmi stă bine. Dar nu am încredere în judecata lui. Florăreasa mi-a dat ieri o cală. El a pretins că nu-mi stă bine. PIERRE Stinjenelul vă stă bine.

NEBUNA Am să-i spun părerea dumitale. O să fie foarte mîndru: Sergent!

207

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

SERGEANTUL

NEBUNA,

SERGEANTUL NEBUNA

NEBUNA

PIERRE NEBUNA

SERGEANTUL

NEBUNA

SERGEANTUL

NEBUNA

Nu-l chemați pe sergent!

Ba da! Ba da! L-am muștruluit pentru cală, trebuie să-i dau încredere cu stinjenelul. Lăsați-mă să plec, doamnă.

Ea îl reține.

Stai întins... Sergent! *El se zbate.*

Lăsați-mă să plec! ' '

Nicidecum. Gînd lași pe cineva să plece, nu-l mai vezi niciodată. Am lăsat-o să plece pe Char-lotte Mazamet. N-am mai văzut-o niciodată. N-am putere!

L-am lăsat să plece pe Adolphe Bertaut. li țineam totuși bine. Nu l-am mai văzut niciodată.

Dumnezeule!

Decît o singură dată. După treizeci de ani. La piață. Se schimbaseră mult, nu m-a recunoscut. Mi-a șters de sub nas un pepene, singurul copt din anul acela... A, uite-l în sfîrșit!... Sergent! N-am timp, Contesă!

E vorba de stinjenel. Acest tînăr îți dă dreptate. Îmi stă bine.

Trebuie să fug. S-a înecat cineva în Sena. Nu. Este pe genunchii mei.

Sergentul îl vede pe Pierre.

Este pe genunchii mei. Ai tot timpul. N-o să plece. îl țin la fel de strîns cît nu l-am ținut pe Adolphe Bertaut. Dacă i-aș da drumul, s-ar duce să se arunce în Sena.

O ! Cu siguranță!

Este mult mai frumos decît Adolphe Bertaut, nu-i așa, sergent?

De unde să știu?

Ți-am arătat portretul lui, era ciclist, cu Cronstadt.

A, da, și cu buza de iepure?

Ți-am repetat de o sută de ori că Adolphe Bertaut nu avea buză de iepure. Fotografia e pătata. Cum ai putut să-i ții isonul sorii bunicii lui Adolphe, care a răspîndit această calomnie cu buza de iepure și care a murit în 1900, o să trebuiască să-mi explici într-o bună zi... Ce faci?

208

SERGEANTUL Notez numele înecatului, prenumele și data nașterii.

NEBUNA Cu ce poate să-l ajute asta? O să-l împiedice să se arunce din nou în apă, dacă-l pui să-ți spună data nașterii? SERGEANTUL Asta o să-mi spună el.

NEBUNA Ar face o greșală. Eu nu ți l-aș spune pe al meu... Bagă-ți carnetul la loc și consolează-1... SERGEANTUL Să-l consolez?

NEBUNA Slujitorilor Statului le revine menirea să facă elogiul vieții pentru cei care vor să se sinucidă. Nu mie. SERGEANTUL Să-i fac elogiul vieții?

NEBUNA Voi îi ghilotinați pe asasini. Le luați la zor pe vînzătoarele de zarzavaturi. Nu le permiteți copiilor să scrie pe ziduri. Pentru că vreți o viață activă, pentru că o găsiți demnă și curată... Spune-i asta. Funcționarii ca dumneata organi-; zează viața, ei trebuie s-o apere... Un paznic al liniștii nu este nimic dacă nu este un paznic al vieții...

SERGEANTUL E,vident. Tinere înecat... NEBUNA Se numește Fabrice. PIERRE NU mă cheamă de loc Fa... NEBUNA Spune-i Fabrice. Este ora douăsprezece. La ora douăsprezece toți bărbații se numesc Fabrice. SERGEANTUL CU excepția lui Adolphe Bertaut.

NEBUNA Pe vremea lui Adolphe Bertaut, moda le obliga pe femei să ia alt bărbat dacă vroiau să schimbe prenumele. Epoca noastră nu este atît de mîrșavă. Dar nu te afli aici ca să-mi vorbești de Adolphe Bertaut... Te afli aici ca să-l faci pe tînărul ăsta să recapete gust de viață. PIERRE O să fie greu.

SERGEANTUL De ce? Doamna Contesă are dreptate, domnule. Ce înseamnă asta să te arunci într-un fluviu din înaltul unui pod ?

NEBUNA . Asta înseamnă că nu te poți arunca într-un fluviu de sub nivelul lui. în această privință Fabrice este logic.

SERGEANTUL NU știu cum să fac pe cineva să recapete gust de viață, dacă mă întrerupeți fără încetare! NEBUNA NU te mai întrerup.

209

\

SERGEANTUL Sinuciderea este o crimă împotriva statului! domnule Fabrice. O sinucidere înseamnă un soldat mai puțin, un contribuabil mai puțin! NEBUNA Ești percepător sau un îndrăgostit de viață! SERGEANTUL îndrăgostit de viață?

NEBUNA Da, ce-ți place duminică în viață, Sergent! Din moment ce te-ai hotărît să fii susținătorul ei, și încă în uniformă, îți oferă desigur bucuri» secrete sau publice... Spune-i-le. Nu e nevoie să roșești.

SERGEANTUL NU roșesc. Am pasiuni. îmi place pichetul. Dacă' asta îl tentează pe tînăr, după ce-mi termici tura, Irma poate să ne aranjeze un pichet, în sala din fund. Un pichet cu vin fiert... Dacă are o oră de pierdut. NEBUNA Are de pierdut viața lui. Este tot ce are poliția în materie de voluptăți?

SERGEANTUL Voluptăți? Credeți că Therese... ? PIERRE Lăsați-mă! Lăsați-mă!

NEBUNA Nu-ți meriți leafa, sergent. Mă îndoiesc că un tînăr hotărît să se sinucidă poate renunța ascultîndu-te.

SERGEANTUL Poate o să reușiți dumneavoastră mai bine. NEBUNA CU siguranță. Nu poate fi cu adevărat disperat un tînăr îndrăgostit de o fată care l-a luat de mîini și care-l iubește.

PIERRE NU este adevărat! Cum ar putea să mă iubească? NEBUNA Te iubește. Poți să iubești numai pentru că ai stat mîna-n mîna. Ai cunoscut-o pe nepoata mareșalului Canrobert ? SERGEANTUL Cum ar fi putut s-o cunoască?

NEBUNA Poate foarte bine s-o fi cunoscut. Toți oamenii care trăiau în jurul ei au cunoscut-o. Toți cei care locuiau în aceeași casă, toți cei care mergeau la biserică în același timp cu ea, toți prietenii ei, toți slujitorii ei au cunoscut-o. Ca să nu o cunoști, trebuia într-adevăr s-o eviți... Nu, Fabrice, rămii.

PIERRE Vreau să mă sinucid! SERGENTUL Vedeți. N-o să-l legați mai mult deviată decât mine.

NEBUNA Să pariem. Să pariem pe un nasture de la uniforma dumată. Am nevoie de el pentru botinele mele. Ghicesc de ce te-ai aruncat în apă, Fabrice. PIERRE Sînt sigur că >nu.

NEBUNA

PIERRE NEBUNA

PIERRE NEBUNA

JN SERGENT,

SERGENTUL

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

Pentru că acest prospector ți-a cerut să comiți o crimă.

De unde știți?

Mi-a furat boala și ți-a cerut să mă ucizi.

Vă asigur că nu.

Nu este primul, dar pe mine nu mă omori așa ușor. Pentru două motive. Mai întâi că cei care intră la mine sînt cei omorîți. Dacă intră sub formă omenească, o catapultă îi lovește. Dacă intră sub formă de șoarece, ~ am altă cursă cu slănină care nu dă greș... Apoi... *care e în trecere, către sergentul care s-a așezat și căruia chelnerul i-a servit o halbă.* Preiau eu schimbul. Nu te deranja. Da, salvez un înecat. Apoi, nu am chef să mor. Aveți un noroc..

Toate ființele vii au noroc, Fabrice. Evident, cînd te trezești, nu este prea vesel. Alegîndu-ți din sipețelul indian părul fals din ziua respectivă, luîndu-ți dantura din singura cupă care ți-a rămas din serviciu după mutatul din strada Binefacerii, poți evident să te simți puțin dezorientat în această lume, mai cu seamă dacă ai visat că erai fetiță și că mergeai călare pe un măgar să culegi zmeură. Dar ca să te simți chemat de viață, ajunge să găsești în cutia poștală o scrisoare cu programul zilei. Îl scrii chiar dumneata în ajun, e lucrul cel mai înțelept. Iată consemnul meu din dimineața asta: să-mi repar juupoanele cu ață roșie, să-mi calc penele de struț cu fierul cel mic, să scriu celebra scrisoare întîr-ziată, scrisoarea către bunica mea... etc... etc... Apoi cînd te-ai spălat pe față cu apă de trandafiri, uscîndu-o nu cu pudra aceasta de orez care nu hrănește pielea, ci cu o mască de amidon pur, cînd ai pus pentru a le controla toate bijuteriile, toate broșele, inclusiv nasturii în miniatură ai favoritelor și cerceii persani cu pandantivele lor, pe scurt cînd ți-ai făcut toaleta dinaintea micului dejun și cînd te privești nu în oglindă, căci e falsă, ci pe fundul gongului de aramă care a aparținut amiralului Courbet, atunci, Fabrice, ești pregătită, ești puternică, poți s-o iei de la capăt...

210

211

■ *Tinărul s-a ridicat într-un cot și a început să asculte cu aviditate.*

PIERRE O, doamnă, doamnă!

NEBUNA Totul apoi este numai bucurie, ușurință. Citi-j reaziarului mai întii. Același jurnal, evident.' Îți închipui că n-am să citesc foile zilei carej răspîndesc minciuna și vulgaritatea. Citesc *Le Gaulois*. Și n-am să-mi stric viața cu actualitățile lor. Citesc mereu același ziar. Cel din 7 octombrie 1896.

Articolul despre bărbății contesei Diana apare în întregime. Cu post-scriptumul despre! talia stil Bressant! Și anunță la ultima oră moar-1 tea lui Leonide Leblanc. Locuia pe strada mea. Biata femeie! În fiecare dimineață mă face să tresar... Dar n-am să ți-1 împrumut. E zdrențuit.

SERGENTUL În acest număr povestește Domnul Barthelemy lupta lui cu tigresa? NEBUNA Evident!

SERGENTUL O tigresă și un marchiz în trîntă dreaptă în arbuștii de piper!

NEBUNA Apoi sărurile de Karsen odată luate, riu în apă, orice s-ar spune apa dă aerofagie, ci în turtă

dulce, Chaillot te cheamă sub soare și sub ploaie și nu-ți mai rămîne decît să te îmbraci de plimbare. Durează mai mult, evident. Nu rezolv-într-un ceas fără cameristă cu un corset, o căi masă și un pantalon care se închid cu șireturi sau cu nasturi pe la spate. Am fost la surorile Callot să-mi pună fermoar. Au fost politicoase dar n-au vrut: n-ar mai fi avut stil. *Marțial s-a apropiat.*

MARȚIAL Cunoscut un mic marochiner...

NEBUNA Fiecare cu furnizorii lui, Marțial. De altfel mă descurc foarte bine. Le închei prin față și le trag prin spate. Nu-mi mai rămîne decît să trag la sort • între lornietele mele, să caut, în zadar de altfel, boia-ul pe care prospectorul vostru mi l-a furat — sînt sigură că el mi l-a furat, n-a suportat privirea mea — și să prind pe dinăuntru cu balene umbrela albă, pentru că nu se mai strînge de cînd am lovit cu ea pisica aceea care pîndea un porumbel... Zău că mi-am cîștigat pîinea în ziua aceea. Vede-

212

rea cu capela expiatorie a căzut din minerul de os și s-a rătăcit...

Irraa și ceilalți au sosit și ascultă.

IRMA De ce nu vreți acest ochi de căprioară pe care mi l-a dat un mexican? Este exact de mărimea găurii și poartă noroc.

NEBUNA Mulțumesc, Irma. Se spune că acești ochi încep cîteodată să retrăiască și să plîngă. Mi-ar fi prea frică.

PETICARUL Am găsit o mică vedere a Budapestei din fildeș. Dacă ați vrea, se vede Budapesta ca și cum ai fi acolo.

PIERRE Continuați, continuați, doamnă! Yă implor.

NEBUNA A, te interesează viața? PIERRE Continuați! Ce frumos este!

NEBUNA Vezi bine că e frumos! Apoi ineale. Topazul meu, dacă merg la spovedanie. Nu fac bine de altfel. Nu se pot închipui fulgerele topazului în confesional. Iar vii să. te spovedești -cu ochi de diavol, îmi spune părintele Bridet. Rîde dar îmi dă drumul după un minut. N-a vrut niciodată să mă asculte pînă la capăt. Poate pentru că încep cu păcatele mele de copil. în orice caz mă absolvă de prima mea minciună, de prima mea lăcomie, dar toate celelalte păcate, din nefericire, rămîn pe seama mea... Zău că nu este lucru serios... Ce tot spune ăla acolo ? *Surdo-rnutul face o mimică.*

Spune că el cunoaște un preot...

Să-și păstreze preotul pentru el. N-am să încep să mă spovedesc cu mîinile, mai cu seamă cu topazul meu.

Vorbiți, vorbiți, doamnă... N-am să mă mai sinucid! Ce faceți pe urmă? . Mă plimb, Fabrice. Mă duc să supraveghez ce au mai făcut oamenii răi din Chaillot. Cei care strîng din buze, cei care lovesc pe ascuns cu piciorul în case, dușmanii pomilor, dușmanii animalelor. îi văd cum intră ca să înșele la stabilimentul de băi, la ortoped, la frizer. Dar ei ies de acolo murdari, șchiopi, cu bărbi false. De fapt ei șovăie ce metode să întrebuințeze ca să omoare platanul de la muzeul Galliera sau să arunce un boț otrăvit

213

IRMA

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

SERGEANTUL MARȚIAL

IRMA NEBUNA

PETICARUL NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

PROSPECTORUL

PIERRE

PROSPECTORUL

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PROSPECTORUL

• NEBUNA PROSPECTORUL

PIERRE

NEBUNA

ciinelui măcelarului din strada Bizet. Vorbesc de protejațiiăștia ei mei, îi cunosc de mici. Pentru ca acești bandiți să-și piardă puterea trebuie să trec la nivelul lor, pe la stînga. E greu, crima are picioare iuți, dar și eu fac pași mari. Nu-i așa, f prieteni? Niciodată platanul nu a făcut atîtea păsări și puf! Niciodată cîinele măcelarului din strada Bizet nu s-a plimbat mai vesel!

Și fără zgardă. îl prind eu într-una din zile...⁵

Secătura se duce chiar să fure de la măcelarul din strada Hyacinthe.

Doar ogarul ducesei de La Rochefoucauld slăbește.

Asta-i altă treabă. Ducea 1-a cumpărat de la; cineva care nu-i știa numele adevărat. Orice cline fără numele lui adevărat slăbește...

Eu pot să-i trimit un nord-african. Ăștia știu totul despre clinii arabi.

Trimite-i-1,.. Bună idee. Primește marți de la cinci la șapte... Vezi ce este viața, Fabrice. Te tentează acum!

E minunată, doamnă!

Naturele meu, sergent. Și nu-ți vorbesc decît de dimineață. După-masă începe adevăratul joc...

Doamne, uite-i că vin!

Toți se împrăștie. Prospectorul s-a apropiat.

Veneam să'te caut, Pierre.

Mă simt bine aici.

Nu-ți cer părerea. Vino.

Bine, vin. Vreți vă rog să-mi dați drumul la mînă?

Nu.

Dați-mi drumul, doamnă!

Nu.'

O să-mi faceți plăcerea să-i dați drumul la mînă domnului!

În viața mea n-am să vă fac nici o plăcere.

Atunci o să vă obligăm să-i dați drumul.

Vrea să apuce mina Nebunei. Ea îl lovește cu cleștele de la sobă în cap.

Doamnă...

Dumneata să nu te miști. Acest intrus vrea să-ți dau drumul la mînă. El trebuie să obțină acesta lucru.

Te țin de mînă pentru că o să am acuraf

nevoie de brațul dumatil, ca să mă duci înapoi acasă. Sint foarte fricoasă...

// lovește pe prospector, care insistă, cu clopoțelul ei. Irma apare și-l ia pe Pierre de cealaltă mină. Prospectorul se opintește. Nebuna fluieră. Apare curierul. Apoi sergentul. Și peticarul. Și surdo-mutul.

Sergent!

Ce doriți!

Spune-i acestei femei să-i dea drumul tînărului!

Pot să știu de ce?

Nu există nici un motiv ca să nu-i dea drumul

unui tînăr pe care nu-l cunoaște...

Pe care nu-l cunoaște! Și dacă este fiul ei pe care
1-a regăsit și care i-a fost furat în leagăn?
Fiul sau fratele ei. Doamna nu este atât de bătrână.
Mulțumesc.

Fiul sau unchiul ei. Cunosco o familie în care
nepoata are treizeci de ani și unchiul doi.

Bine, bine, peticarule. Nu este bunicul meu.

Pentru ultima oară, sergent: spune-i doamnei să-i
dea drumul sau te reclam.

Surdo-mutul mimează,

Și surdo-mutul are dreptate. Poate că a citit în palma tînărului că-l pîndește o primejdie de moarte prin
strangulare dacă părăsește între douăsprezece și două piața Mina! Sînt nevoit să-ți iau numărul,
sergent. Luați-i-l. Este 2,133. Dacă adunați cifrele, face nouă. O să vă poarte noroc.

De altfel ce vreți. să fac pentru ca doamna să-i dea drumul? S-o gîdil? Încearcă, prietene.

Glumesc, contes»,. îl țineți pe tînărul acesta pentru că așa vreți, nu-i așa ? E destul de mare ca să plece
dacă vrea să plece.

Am chiar toate motivele ca să-l țin. îl țin pentru că n*î vreau ca domnul acesta să-1
ia cu el. îl țin pentru că este plăcut să-l ții. Este primul bărbat pe care-l țin, așa că profit de ocazie, îl
țin pentru că este prima dată de multe zile, cu siguranță, de cînd se simte liber... PROSPECTORUL

Pierre, vino, sau ferește-te! PIERRE Lăsați-mă să plec, doamnă.

PROSPECTORUL SERGENTUL

PROSPECTORUL SERGENTUL

PROSPECTORUL

IRMA

PETICARUL

NEBUNA

PETICARUL

NEBUNA PROSPECTORUL

IRMA

PROSPECTORUL

NEBUNA

SERGENTUL

NEBUNA SERGENTUL

NEBUNA

814

215

NEBUNA IRMA

SERGENTUL PROSPECTORUL

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

-NEBUNA

PIERRE

NEBUNA

PIERRE

PETICARUL

NEBUNA

MARȚIAL NEBUNA MARȚIAL NEBUNA

li țin pentru că îl ține Irma de mîna. 0!"Contesă!

Pierre se lasă din nou pe caldarlm.

Dumneavoastră, circulați! Doar nu vă ține nimeni. Puteți pleca.

Pe diseară, Pierre. Știi unde. O să lichidăm socotelile. Dacă nu ești acolo la ora 8... dau drumul la scrisoare.

Pleacă. Ceilalți se dau la o parte.

Mulțumesc, doamnă...

Te șantajează, nu-i așa? Ai omorât pe cineva? Niciodată.

Nici pe vreunul dintre ei? Mare păcat! Data viitoare fiimai hotărât... Ai furat? Nu. Vă asigur.

Dacă ai fi furat acțiunile Societății Bas-Amazonne, , ai fi făcut grozav de bine. I-ai fi furat pe hoți. M-au forțat să cumpăr două cu 1.000 de franci și le-am revândut cu 33. Ai participat la liturgii negre?

Am semnat un cec fără acoperire. De atunci mă hărțuie întruna. Ce fac bandiții ăștia? Dacă am auzit bine, au de gând să distrugă Châillot? Din temelii. Și tot Parisul. Au un plan de prospecțiuni care face orașul praf și pulbere. Vor să son-* deze peste tot, să scotocească peste tot. Forezele lor sînt pregătite. Ce caută? Au pierdut ceva? Caută petrol.

Toată asistența s-a strîns din nou în jurul lor.

Curios! Ce vor să facă cu el?

Ce se face cu petrolul. Mizerie. Război. Lucrur urîte. O lume nenorocită.

Exact. Contrariul a ceea ce faci cu seul.

Lăsați-i în pace! Lumea e frumoasă și fericită..

Dumnezeu a vrut așa. Nici un om nu va putea să i se împotrivească.

Ah! Doamnă!

De ce protestezi, Marțial?

Trebuie să-i spunem, prieteni?

Ce-mi ascundeți?

216

PETICARUL

NEBUNA

TOȚI

NEBUNA

PETICARUL

NEBUNA PETICARUL

NEBUNA

CÎNTĂREȚUL

PETICARUL

NEBUNA PETICARUL

■ NEBUNA PETICARUL

Dumneavoastră vă ascundeți ceva, Contesă. Nu noi.

Dă-i drumul, peticarule. Doar ai fost vlnzător ambulant! Știi să vorbești! Explică! Da, vorbește!

Mă speriați, prieteni! Te ascult, peticarule. Contesă, odinioară, peticele erau mai frumoase decît cupoanele, omul făcea cînste lucrurilor pe care le deforma. Am vîndut petice marilor croitori. Nu mai vorbesc de furculițele de argint. Nu trecea săptămînă în care să nu găsesc una printre resturile de stridii. Pentru un cadou de nuntă, nu trebuia să cumpăr decît cutia. Și nu era scumpă. Am să vă dau adresa. Acum obiectele nu-și mai lasă în lăzile de gunoi decît excrementele, ca și oamenii... Unde vrei să ajungi?

Excremente care put, Contesă. Odinioară tot ceea ce omul arunca mirosea frumos. Ceea ce se numea miros urît într-o ladă de gunoi se datora faptului ca mirosurile erau amestecate. Sardele, apă de colonie, iod, crizanteme. Era o încurcătură. Dar noi, vînzătorii de cîrpe vechi nu ne înșelam. Iarna, cînd ninge, cînd ne viram nasul în aburul care se ridica din ele... Te întreb unde vrei să ajungi? Spune, peticarule, sau cînt eu povestea! Aici, Contesă... îmi pare rău! Îi dau drumul! Aici: lumea este într-o situație critică. Despre ce este vorba?

Este o invazie, Contesă. Lumea nu mai e frumoasă, lumea nu mai e fericită. Din cauza invaziei.

Ce invazie?

Dumneavoastră trăiți într-un vis. Cînd ați hotărât dimineața că oamenii sînt frumoși, cele două fese pe care portăreasa dumn?avoastră le are drept obraji, devin un chip care te îmbie să-l sîruți. Noi nu

sîntem în stare de așa ceva. De doi ani îi vedem că se perindă din ce în ce mai urîți, din ce în ce mai răi.

NEBUNA Vorbiți de ace^t.j la înec pe Fabrice t

217

PETICARUL Ah! dacă nu ar fi decît patru! Este o invazie, Contesă. Altădată, cînd circulai prin Paris, oamenii pe care îi întâlneai erau ca tine, erau tu însuși. Erau mai bine îmbrăcați sau mai murdari, mulțumiți sau irascibili, zgîrciți sau generoși, dar ca tine. Erai soldat, celălalt era colonel. Atîta tot, era egalitate.. Dar acum zece ani, într-o bună zi, pe stradă, mi s-a făcut rău de la stomac. Printre trecători vedeam un om care nu avea nimic comun cu partenerii obișnuiți, bondoc, cu burtă, cu ochiul drept îndrăzneț, cu ochiul stîng îngrijorat, altă rasă. Pășea cu dezinvoltură, dar într-un mod curios, amenințător și stingherit, ca și cum l-ar fi ucis pe unul din partenerii lui ca să-i ia locul. De fapt îl omorîse. Era primul. Invazia începea. De atunci, nu a fost zi ca unul din cei vechi să nu dispară și ca unul din cei noi să nu îl înlocuiască. NEBUNA Cum slut?

PETICARUL AU capul gol pe dinafară și poartă pălărie pe dinăuntru. Vorbesc din vîrfurile buzelor. Nu fug, nu se grăbesc. N-o să vedeți niciodată pe vreunul **din** ei asudînd. Își bat țigara de port-țigaret cînd vor să fumeze. Un zgomot ca de tunet. Au cute și pungi sub ochi pe care noi nu le avem. Ca și cum ar avea alte păcate capitale decît ale noastre. Au neveste ca ale noastre, dar totul e mai bogat, mai la modă. Au cumpărat manechinele din vitrine, cu blănuri cu tot și le-au făcut să prindă viață, cu ceva în plus. Sînt soțiile lor. NEBUNA CU ce se ocupă?

PETICARUL NU au nici o meserie. Cînd se întîlnesc, sușotesc și își dau unul altuia hîrtii de cinci mii. Li găsești pe lîngă Bursă, dar nu strigă, pe lîngă cvartale de case care se dărîmă, dar nu muncesc, pe lîngă grămezi de varză la Hale, dar nu pun mîna pe ele. În fața cinematografelor, dar privesc cozile, nu intră. Odinioară mărfurile, piesele de teatru, păreau că se vînd singure, că se prezintă singure. Acum tot ce se mînnîcă, tot ce se vede, tot ce se întreprinde, și vinul și spectacolele, ai zice că au un stăpîn care le pune pe trotuar și le supraveghează fără să scoată o vorbă. Ei sînt aceia, biata mea Contesă. Acesta este stăpînul lor. NEBUNA Și atunci?

218

PETICARUL Atunci, lumea este plină de stăpîni. Ei conduc tot, strică tot. Uitați-vă la negustori. Nu vă mai zîmbesc. Nu sînt atenți decît la ei înșiși. Măcelarul depinde de stăpînul cîrnii de vițel, garajistul de stăpînul benzinei, vînzătorul de fructe de stăpînul legumelor. Nu-ți poți închipui pînă unde merge viciul. Zarzavaturile și peștele sînt pe cartelă. Sînt sigur că există un stăpîn al barbei caprei, un stăpîn al scrumbiei, întrebați-l pe Marțial. El îi cunoaște. Există un stăpîn al oricărui produs. Așa se face că totul se scumpește, Contesă. Vă beți vinul alfc cu coacăze negre. Din cei patru franci, doi sînt pentru stăpînul vinului alb, doi pentru stăpînul coacăzelor negre. Îmi vine să-i prefer pe adevărații patroni, Contesă. Astora le strîng mîna. Țștia au riscul lor și de altfel e reglementar. Există femei care sînt nebune după un astfel de stăpîn, la fel cum vițelului puțin îi pasă de al lui. Iartă-mă, Irma...

CÎNTĂREȚUL Ce-ar fi s-o lași pe Irma în pace, golanule... PETICARUL Asta e. Am spus. Contesa știe totul. Vine epoca sclavilor. Noi sîntem ultimii liberi. Dar n-o să mai țină mult. Ați văzut mutrele ălor patru azi. Cîntărețul va trebui să trateze cu stăpînul cînte-cului, iar eu cu stăpînul lăzii de gunoi. Că de nu s-a sfîrșit cu totul.

NEBUNA Este adevărat ce spune peticarul, Fabrice ? PIERRE Ba și mai rău, doamnă.

NEBUNA TU știai, Irma?

IRMA De la curier, da, Contesă. Trebuie să ne ferim de toată lumea, chiar de cuvinte. Nu se mai fac pa-riuri la telefon.

CÎNTĂREȚUL Nici cu aerul nu este la fel ca altădată, Contesă. Dacă jonglerul își aruncă torțele prea sus, ele i se sting. Sau folosește benzină. PETICARUL Există un stăpîn al oxigenului. CÎNTĂREȚUL Porumbeii merg pe jos.

NEBUNA Sînt niște imbecili, și voi la fel. De ee nu m-ai prevenit, Irma? IRMA Ce puteați să faceți ?

NEBUNA O să vedem noi și încă astă-seară. Ce-aveți toți de vă văitați în loc să acționați ? Puteți să îngăduiți așa ceva, o lume în care să nu fii fericit de la răsăritul soarelui pînă la apus? În care să nu fii propriul tău stăpîn ? Nu cumva sînteți lași ? Din

219

moment ce călăii dumitale sînt vinovații, Fabrice, nu ne rămîne decît să-i suprimăm. • PIERRE Sînt prea mulți, doamnă. NEBUNA Ei sînt patru și noi zece. Sergentul o să ne ajute. j

Sau îi scriu prefectului ca să denunț poliția! IRMA. Sînt cu sutele, Contesă. Surdo-mutul îi cunoaște j pe toți. Au vrut să-l angajeze. Angajează surdo- \ muți ca să nu-i trădeze... L-au dat ajară, fără **îndoială** atunci cînd au văzut că nu e și orb... j Ascultați-l. Citește lista... *Mimică a surdo-mutului, Irma traduce.*

IRMA Președinții consiliilor de administrație; administratorii delegați; prospectorii conștienți; misiții cu report; secretarii generali ai sindicatelor de întreprindere; deputații regiunii Alpes-Maritimes afectați bugetului Marocului; expropriatorii patentati; domnul Duplat Vergorat, fără profesie...

Domnul X, agent de publicitate etc... etc... etc... **PIERRE** Se înțeleg toți, sînt toți legați între ei. Mai strîns

decît alpinistii cu lanțul lor. **NEBUNA** CU atît mai bine. Asta-i va pierde. Ajunge să-i atragi pe toți deodată în aceeași capcană.

SERGEANTUL Imposibil, Contesă! Sînt bănuitori. La Siguranță, dăm de fiecare dată greș. De îndată ce te apropii de ei, își schimbă forma. Dacă mă apropii de administratorul delegat, devine președinte, președintele devine președinte de onoare, misitul cu report devine misit cu termen, dacă mă apropii de deputat, el devine ministru...

NEBUNA îmi reciți duo-ul din *Mireille*, sergent. Agățați-le niște semne pe la spate ca să-i puteți recunoaște. Unde este copilul ăla idiot care îmi agață pancarte în spate?

PIERRE AU puterea. Au aurul și sînt lacomi! **NEBUNA** Lacomi! Atunci sînt pierduți! Dacă sînt lacomi, sînt naivi. Unde se fac afaceri proaste? Doar în afaceri. Am deja un plan, prieteni. În seara asta vei fi inocent, Fabrice, și aerul va fi elastic în jurul tău, jonglerule, și absintul dumitale va fi plătit, Marțial. Toată lumea la lucru! Ai gaz, Irma? **IRMA** Da, din cel curat, la oficiu.

NEBUNA li vreau impur, într-o sticlură murdară. Dumneata, cîntărețule, du-te pe strada Ranelagh s-o anunți pe doamna Constance...

UN DOMN care s-a așezat la o masă învecinată. A, da ! Nebuna **DUBIOS** din Passy. **NEBUNA** Cine e această ființă?

CHELNERUL O ființă răufăcătoare, Contesă, li oferă fotografii oribile Irmei și le spune doamnelor, prietenele dumneavoastră, nebune.

NEBUNA Fugi în strada Ranelagh s-o anunți pe doamna Constance să fie la ora două pe strada Chaillot, nu la mine, ci în acel- subsol în care proprietarul îmi dă voie să-mi fac siesta. Nu cumva să nu vină! Spune-i că este vorba de o consfătuire de care depinde fericirea¹ omenirii. Este supărată pe tot universul. O să vină într-o fugă... Și s-o convoace și pe doamna Gabrielle... **DOMNUL**

DUBIOS *rlnjind iar*. A, da! Nebuna de la Saint-Sulpice! **CÎNTĂREȚUL** Să-i ard una la moacă?

NEBUNA NU. Lasă-l. Nu l-ai mai recunoaște. Va trebui să-l mai căutăm. Știi semnalul la care răspunde doamna Constance? După ce ai sunat, mieuni de trei ori. Știi să mieuni? **CÎNTĂREȚUL** Știu mai bine să latru.

NEBUNA Vezi ce faci. O să primești o recompensă. Cred că doamna Constance știe *Frumoasa Poloneză*. Amintește-mi diseară s-o întreb... Uite-o pe Irma. O să-ți traducă, surdo-mutule.

IRMA, *traducindu-l pe surdo-mut*. Ascult. **NEBUNA** Domnule Președinte..., sau domnule Director,

sau domnule Sindic, schimbi după personaj. **IRMA**, *traducînd*. Se numesc toți președinți. **NEBUNA** Domnule Președinte, dacă vreți să vă convingeți de prezența în Chaillot... **IRMA**, *traducînd*. De **visu...** **NEBUNA** De ce de visu?

IRMA, *traducînd*. În actele oficiale se scrie latinește. **NEBUNA** Bine, de visu..., a surselor de petrol a cărui calitate o veți putea judeca după tamponul de vată alăturat, îmbibat cu sus-numitul lichid...

IRMA, *traducînd*. De *olfactu*.

NEBUNA într-adevăr, e mai clar. Veniți fără întârziere, și cu mijloacele cele mai rapide, singur sau cu asociații și consorții dumneavoastră, în strada Chaillot

220

221

21. Irma vă va aștepta la poarta mare și vă va conduce de îndată... **IRMA** *traducînd*. De pede...

NEBUNA ...chiar la pînza de petrol și la demna persoană care este singura ei proprietară.

IRMA S-a înțeles, Contesă. Surdo-mutul poligrafiază. Pun un tampon în fiecare plic și toate sînt distribuite pe loc.

NEBUNA Cîte plicuri ai, surdo-mutule ?

IRMA Vreo treisute cincizeci. N-o să trimitem, decît la şefi.

NEBUNA Cine o să le împartă? în nici un caz surdo-mutul! I se restituie în medie nouăzeci şi nouă din o sută. IRMA Curierul, pe motocicletă.

NEBUNA Maşina aia, care miroase urît? Bună idee! Să aşeze scrisorile lingă rezervor. Momeala o să fie mai gustoasă... Vă las... Trebuie să-mi iau mantoul roşu pentru ceremonie... Curier, boa-ul meu..

CURIERUL Acel care a fost furat ?

NEBUNA Acela pe care mi l-a furat preşedintele. CURIERUL NU l-am găsit, Contesă. Dar mi s-a lăsat un şal de hermină!

NEBUNA Hermina merge de minune cu stînjelul. Hermină veritabilă ? CURIERUL Aşa se pare.

NEBUNA Adu-1, dumneata, Fabrice, condu-mă acasă. Ba ua, ba da, ai să vii. Eşti încă foarte palid. Am nişte lichior vechi. Beau un păhărel pe an şi anul trecut am uitat să beau. O să-1 bei dumneata.

PIERRE Dacă poate să vă facă plăcere, doamnă.

NEBUNA Sigur că da, îmi face plăcere. E de neînchipuit cite sînt de făcut într-o cameră în care nu a pătruns nici un bărbat de douăzeci de ani. O să descurci lănişorul de la jaluze, am să pot în sfîrşit s-o rjdic şi să văd lumina zilei. O să scoţi din ramă oglinda dulapului ca să nu mai văd acea oroare care mă priveşte. O să desfăci cursa de şoareci, e prea tare pentru mine şi n-am putut să scot şoarecele... Mai trebuie omorîte şi cîteva muşte. O să fii antrenat pentru după-masă... Pe curînd, prieteni. O să fie greu, şi cu toţii la posturi! Să mergem. (*Curierul îi pune şalul.*) Mulţumesc, curier. Este din iepure... Dă-mi braţul, Valentin. PIERRE Valentin ? *

222

NEBUNA NU auzi că bate de unu? La ora unu toţi bărbaţii

se numesc Valentin. PIERRE Vă ofer braţul, doamnă. NEBUNA Sau Valentino. Evident, nu este acelaşi lucru.

Nu-i aşa, Irma?... Ei trebuie să aleagă...

Nebuna iese. . . Toţi se împrăştie. . . Irma a rămas singură.

IRMA Mă numesc Irma Lambert. Urăsc ceea ce e urît, ador ceea ce e frumos. Sînt din Fursac, în Creuse. li urăsc pe oamenii răi, ador bunătatea. Tatăl meu era potcovar, la o întretăiere de drumuri, îl urăsc pe Boussae, îl ador pe Bourganeuf. Îmi spunea că am un cap mai tare decît nicovala lui. Deseori visez că-mi dă cu ciocanul în cap. Ies scînteii. Dar dacă nu aş fi fost aşa de încăpăţînată, n-aş fi plecat de acasă şi nu aş fi avut această viaţă minunată. Mai întîi la Gueret, unde aprin-deam focurile la liceul de fete. Urăsc seara, ador dimineaţa. Apoi la Dun-sur-Auron, unde însăilam cămăşi la atelier, pentru măicuţe. îl urăsc pe diavol, îl ador pe Dumnezeu. Apoi aici, unde sînt spălătoare de vase şi unde am joia după-masă liberă. Ador libertatea, detest sclavia. Să fii spălătoare de vase la Paris nu pare mare lucru. Cuvîntul e seducător. E frumos. Şi pare a fi totul. Dar cine are mai multe relaţii decît o spălătoare de vase, la oficiu, pe terasă, fără să mai spun că uneori ajut la vestiar şi mie nu-mi prea plac femeile, ador bărbaţii. Ei habar n-au. Niciodată nu i-am spus vreunui că îmi place. N-am s-o spun decît celui pe care-l voi iubi cu adevărat. Mulţi sînt supăraţi că tac; mă apucă de talie şi cred că eu nu bag de seamă; mă ciupesc şi cred că eu nu -simt. Mă sărută pe culoare şi cred că eu nu ştiu. Mă invită joia, mă duc la ei. Îmi dau de băut. Detest whisky-ul, ador lichiorul de anason. Mă opresc la ei, se întind lîngă mine. Obţin tot ce vor. Dar eu strîng din buze. Decît să le spun că îi iubesc, mai bine mă omor. Ei înţeleg. Nu-i nici unul care să nu mă salute pe urmă, cînd mă întîlneşte. Bărbaţii urăsc laşitatea, adoră demnitatea. Sint jigniţi, îi priveşte, n-aveau decît să nu se apropie de o fată adevărată; şi ce-ar crede oare cel pe care-l aştept dacă ar şti că am spus te iubesc celor care m-au

223

O VOCE

IRMA,

strîns în braţe înaintea lui. Doamne, cîtă dreptate am avut să mă încăpăţînez să fiu spălătoare de vase! Căci va veni, nu e departe. Seamănă cu tînărul acela salvat din apă. Cînd îl văd, în orice caz, acest cuvînt îmi umple gura, acest cuvînt pe care i-l voi repeta fără încetare pînă la bătrî-neţe, fără încetare, de mă bate sau mă mîngîie, de mă îngrijeşte sau mă omoară. O să aleagă. Ador viaţa. Ador moartea. Spălătoarea de vase! *scofîndu-şi capul din vis.* Acuş!

CORTINA

Actul al H-lea

*Un subsol amenajat ca un apartament în strada Chaillot. Pe jumătate părăsit. Ntluna într-un fotoliu. Irma anun-
■țină.*

IRMA Vidanjorul, Contesă.

NEBUNA L-ai găsit. Mulțumesc, Doamne! Sîntem vați.

sal-

NEBUNA

VIDANJORUL

NEBUNA

VIDANJORUL NEBUNA

Irma și surdo-mutul exeunt cum ar spune acesta din urmă

Cu cizmele în mină, domnule vidanjor? Din respect, Contesă.

Politețe americană, domnule vidanjor. Sînt multe de spus despre ea. Acum bărbații se scuză cînd îți întind mîna cu mînuși. E o pretenție din partea lor să creadă că e mai plăcut să le pipăi pielea decît pe cea de capră sălbatică tăbăcită sau de vitei. Cu atît mai mult că transpiră. Te rog. Pune-ți cizmele.

Picioarele mele sînt uscate. Dar mulțumesc totuși. Domnule vidanjor, cîți parizieni, din cîte știi, au conștiința tulbure ! în domeniul dumitale au aruncat toate deșeurile și toate resturile vieții lor. Eu nu.

Din toate murdăriile care trec prin canalele dumitale nu sînt răspunzătoare de nici una. **îmi** ard unghiile, îmi semăn cenușa. Niciodată n-ai să mă surprinzi aruncînd într-una din gurile de canal, așa cum l-am surprins pe consilierul de Stat, o hîrtie abjectă cu josnicul ei conținut. Nu-mi arunc decît florile și încă nu veștejite de tot. Dacă ai văzut azi-dimineață că plutea o cală pe apele canalului dumitale, am motive puternice să cred că este a mea. Consider că nu ai motiv să fii mai mîndră cînd îți faci "murdăriile sub tine

225

VIDANJORUL

NEBUNA

VIDANJORUL NEBUNA

VIDANJORUL

NEBUNA VIDANJORUL

NEBUNA

VIDANJORUL

NEBUNA

decît atumci cînd le faci la-nivelul tău și am arut
întotdeauna grijă, în ceea ce mă privește, ca să
fie curate și să miroasă frumos canalele. Dacă

VIDANJORUL

NEBUNA

VIDANJORUL

NEBUNA

Se bagă totuși de seamă, Contesă. Găsim uneori obiecte care nu pot să fi fost aruncate decît ca o atenție la adresa noastră. O dată o perie de dinți.

VIDANJORUL

Altă dată broșura* *Preotul meu la oamenii bogați*. Orice e folositor. în orice caz, mulțumesc pentru cală.

O să ai stînjinelul ăsta miine dimineață. Și
acum, la obiect, domnule vidanjor! Irma te-a

NEBUNA

VIDANJORUL

convocat pentru că am să-ți pun două întrebări. La ordinele dumneavoastră, Contesă.

Prima nu are nici o legătură cu ceea ce mă pre-
ocupă astăzi! O pură curiozitate. Este adevărat
că aveți un rege?

NEBUNA

VIDANJORUL

O, Contesă, e tot o poveste a cantonierilor muni-
cipali. Nu știu ce să mai inventeze despre noi '

NEBUNA

VIDANJORUL

vidanjorii. Pentru că ne vād circulînd în pămînt,

NEBUNA

VIDANJORUL

ne invidiază, și ce vā mai povestesc! Ei spun că

există o rasă de fete care nu mai urcă niciodată și că este special destinată vidanjorilor. Este com-

NEBUNA

plet fals, ele urcă în fiecare lună. Și orgiile cu gondole! Și șobolanii care urmează sunetul de

VIDANJORUL

flaut 1 Și că toate canalele simt răsăritul și apusul soarelui și se colorează dimineața și seara! Adevărul

e că la 14 iulie tragem focuri de artificii NEBUNA în micile râuri acoperite, Grange Bateliere și râul de la Menilmontant care au curenți și cascade. O rachetă luminoasă a trecut probabil printr-o **gură** de canal deschisă. Dar asta e tot. Nu... j VIDANJORUL Sîntem mai degrabă o democrație, o aristocrație **cum** se spune, o oligarhie. Dacă serbăm 14 iulie, J NEBUNA înseamnă că nu avem rege. Atunci nici regină?

VIDANJORUL

Nicidecum. Cît privește acea calomnie a măturătorilor că facem curse de înot în canale...

Te cred, domnule vidanjour și ajung la a doua j

NEBUNA

întrebare pentru că nu e timp de așteptat... Se poate ca într-o zi de vară, din pricina căi- j

VIDANJORUL

durii...

Te cred. Te cred. Dar îți amintești ziua în care am reperat cu dumneata acel subsol părăsit și 1

IRMA

cînd mi-ai promis să-mi dai în vileag un secret?

Secretul care deschide zidul ? Da, astăzi am nevoie de el. Nimeni în afară de mine nu-l cunoaște.

Bănuiesc. Am trei cuvinte care deschid tot ceea ce se deschide cu un cuvînt. Tocmai le-am încercat, nici unul nu acționează. Iată secretul, Contesă. Rămîne între noi. *Apasă pe un colț al plinie. O bucată de zid se răsucește și da la iveală o deschizătură care coboară abrupt.*

Unde duce scârba?

Nicăieri. După șaizeci și șase de trepte dai de o încrucișare în formă de stea și fiecare drum se înfundă.

Cobor să văd.

Ba să nu coborîți. Treptele sînt astfel făcute încît jiobori cu ușurință, dar nu poți să mai urci.

Dumneata te-ai urcat?

Am jurat să nu spun șmecheria.

Trebuie doar să strigi.

Poți striga. Dacă peretele s-a așezat la loc, ar trebui să tragi cu tunul ca să se audă.

Cu tunul? Perfect. Oare nu curge din Întâmplare în grotă un izvor de petrol ?

Nici urmă. Nici o picătură de apă. Cîțiva șobolani ca mîncare, dar trebuie să te aștepti să mori de sete.

Foarte păcat. Mi-ar fi plăcut un izvor de petrol, de petrol pur. Sau cărbune, din cel mai bun, antracit. Un filon de aur, de aur brut. Sau de diamante? Ești sigur că nu sînt?

Așa cum nu sînt nici ciuperci. Credeți că n-am căutat ?

Cu atît mai rău. Și cum se închide trapa dumi-tale?

Ca să deschizi, trebuie apăsut de trei ori pe ieșindul plinte. Ca să închizi, de trei ori pe butonul acestei striaii.

Dacă spun în același timp cuvintele cu care se deschide, n-are importanță? Nu poate decît să ajute.

Apare Irma.

Doamna Constance și domnișoara Gabrielle au sosit, Contesă.

226

227

NEBUNA Să coboare.

VIDANJORUL Este ca povestea unei curățătorii de la Grenelle, Contesă, care ar funcționa la noi... O! pardon, doamnelor. „

Iese. Intra Constance, nebuna din Passy și Gabrielle, nebuna de la Saint-Sulpice. Constance cu rochie atbă cu volane și pălărie Mana-Antoaneta cu voaleță violet, botine elastice solide. Gabrielle, aparent simplu îmbrăcată, cu tocă și manșon 1880, și exagerat fardată și fandosită.

CONSTANCE Care e miracolul, Aurelie? Ți-ai regăsit boa-ul? GABRIELLE Adolphe Bertaut îți cere în sfîrșit mîna. Eram

sigura! AURELIE Bună ziua, Constance. Bună ziua, Gabrielle.
 Mulțumesc că ați venit. GABRIELLE NU te osteni să strigi, Aurelie. Azi e miercuri.
 E una din zilele în care aud bine. CONSTANCE NU, este joi. GABRIELLE Atunci vorbește-mi doar în față. Este ziua în care văd cel mai bine. CONSTANCE *lăsînd să treacă un cline imaginar*. Intră, Dicky, și nu mai lătra. Ne spargi urechile. Ai să vezi cel mai lung boa și cel mai frumos bărbat din Paris! AURELIE NU este vorba de boa-ul meu, Constance. Nici de bietul Adolphe. Este vorba de lume. Așeza-ți-vă și ascultați. CONSTANCE De care lume? De cea mare? De cea mică? De cea a moravurilor ușoare? AURELIE Lasă gluma. Este o zi gravă. Este vorba de lumea întreagă. Avem de luat, noi patru, © hotărîre care poate să o transforme și să facă din ea un rai. CONSTANCE Și nu putea să aștepte pînă mîine? Îmi spălam papucii. Liniște, Dicky. AURELIE*, Este de cea mai mare urgență. Am să vă explic totul de îndată ce va sosi Josephine. Să luăm ceaiul pînă atunci. GABRIELLE j Am găsit-o pe Josephine pe banca ei de pe Champs-Elysees. Imposibil s-o urnești. Săraca, așteaptă să iasă Carnot.
 AURELIE E foarte păcat. De altfel e întreagă la minte. CONSTANCE Atunci te ascultăm. Vrei să te urci pe genunchii lui tanti Aurelie? Urcă-te, Dicky
 AURELIE Dragă Constance, ne ești dragă și ne e foarte drag și Dicky. Dar e un moment prea serios pentru astfel de copilării.
 CONSTANCE Ce copilării? Ce vrei să insinuezi?
 AURELIE Vorbesc de Dicky. Știi că e bine A^enit aici. Facem în așa fel încît să-l primim și să-l tratăm la fel de bine ca atunci cînd trăia. Este o amintire care a luat în mintea ta o formă specială. îl respectăm. Dar nu mi-l trînti pe genunchi cînd trebuie să vă vorbesc de sfîrșitul lumii. Își mai are sub dulap coșul. Să se ducă acolo... Și acum, ascultați-mă.
 CONSTANCE Va să zică aici ai ajuns, Aurelie ? La fel ca portarul și notarul meu. AURELIE Unde a ajuns notarul tău?
 CONSTANCE Exact acolo unde ai ajuns și tu. Spunea că sînt nebună cu Dicky. .A trebuit să i-1 aduc împăiat ca să-i arăt că există și ca să-i închid gura. Și vorbești de salvarea lumii! Lumea în care orice ființă moartă sau în viață trebuie să-și dovedească existența în mod nedemn cu trupul lui nu are nevoie să fie salvată!
 AURELIE Lasă vorbele mari. Știi la fel de bine ca mine ~ că bietul și micuțul Dicky este între noi o convenție înduioșătoare, dar o convenție. Și de altfel tu îl faci să fie imposibil. Cînd te-ai dus la nepoata ta și mi l-ai încredințat luna trecută, ne-am înțeles perfect. Cum nu ești de față, este un model de cumînțenie. Nu latră. Nu mîncă. Cînd ești tu, nu mai ai loc să vorbești de el. N-am să-1 iau pe genunchi pentru nimic în lume...
 GABRIELLE Pot foarte bine să-1 iau eu, Aurelie. E cît se poate de cumsecade cu mine.
 ~-~
 CONSTANCE Nu face pe sfînta, Gabrielle. Ești prea amabilă ca să fii sinceră. în unele zile mă fac că Dicky e cu mine și eu l-am lăsat de fapt acasă. îl săruți și îl mîngîi'ca și cum ar fi în viață.
 GABRIELLE Ador animalele.
 CONSTANCE NU trebuie să-1 mîngîi pe Dicky atunci cînd nu e aici. Nu e frumos. AURELIE Dar Gabrielle are dreptul...
 GONSTANCE O, Gabrielle are toate drepturile! Gabrielle are dreptul, de două săptămîni, să pretindă că aduce la întîlnirile noastre un fel de invitat al cărui

228

229

AURELIE GABRIELLE

CONSTANCE

AURELIE CONSTANCE

GABRIELLE CONSTANCE

AURELIE

GONSTANCE AURELIE

CONSTANCE

AURELIE CONSTANCE

AURELIE CONSTANCE

nume nici nu ni 1-a spus și care nu există desigăr
decît în imaginația ei.

Dacă crezi că asta nu este o existență...

NU-1 aduc, Gonstance. Vine singur. Eu cred că
îi plăcem...

De ce nu ne previi cînd crezi că-1 vezi intrînd,
cu o tuse, cu un semn? Eu vă previn în ceea
ce-1 privește pe Dicky, deși el latră.

Din moment ce pentru tine este o iluzie, ce-ți
pasă?... Taci... Acum încep...

Iluzie, desigur. Dar este la fel de dezagreabil
să te simți supravegheat de o iluzie a cărei vîrstă
și sex nu le cunoști. Poate un copil... Eu care
vorbesc aprins...

NU este un copil.

Așa mai merge... O vezi în momentul ăsta, Gbi?

Pot să vorbesc odată? O să începem din nou ca în ședința aia în care aveam de hotărît dacă trebuia să-i
facem injecție, pisicii Josephinei și în care, în ciuda eforturilor noastre, n-am putut aborda chestiunea!

S-O abordăm. Poziția mea este clară. Niciodată n-am să-ți fac injecții, puîsor. Uite-o că plînge
acum. E infernală! Totul o să se ducă de rîpă din pricina ei. Șterge-ți lacrimile. Așa. Am să-1 iau.

NU, n-o să vrea. Dacă eu sînt infernală, tu ești
crudă. Crezi că nu știu adevărul despre Dicky!
Crezi că nu mi-ar place mîi mult să-1 am în
viață și gudurîndu-se ? Tu îl ai pe Adolphe al
tău. Gabrielle își are păsările ei. Eu nu-1 am decît
pe Dicky. Crezi că aș face așa pe idioata dacă a
vorbi despre el în gînd, "cînd sîntem împreună,
n-ar fi o condiție ca să revină cu adevărat din cînd
în cînd! Data ^viitoare nu ți-1 mai aduc...

NU începe iar cu mofturile! Vino încoace, Dicky...

O să te scoată Irma...

NU, nu, degeaba! De altfel nu-1 adusesem. îmi
pare bine că v-am dus.

Cum vrei tu. Dar nu pleca, Irma. Supraveghează
ușa.

Să supravegheze ușa! Mă sperii! Ce se întîmplă?

AURELIE Ai fi știut dacă mi-ai fi dat voie să scot un cu-vînt... Dragele mele, de azi de dimineată,
de azi de dimineată, de la douăsprezece fix... CONSTANCE Dar e pasionant!

AURELIE Taci din gură... De azi de dimineată de la douăsprezece fix și datorită unui tînr înecat... Ah!
să nu uit! Tu mi-ai spus că știi *Frumoasa Poloneză* ?

CONSTANCE Da, Aurelie. AURELIE O știi toată? CONSTANCE Da, Aurelie.

AURELIE Ai putea s-o cînți chiar acum? CONSTANCE Da, Aurelie. Dar mi se pare că tu te
depărtezi
acum de subiect.

AURELIE Ai dreptate. Să revenim la obiect. De azi dimineată sînt la curent cu un complot oribil. Niște
bandiți vor să distrugă Chaillot-ul.

CONSTANCE Doar atît? Ai să vii să stai la Passy. întotdeauna m-am întrebat de ce stai la Chaillot.
Este cartierul în care seara sînt cei mai mulți lilieci. GABRIELLE Poți să vii la Saint-Sulpice, Aurelie.
La timpul ăsta, bazinul Fîntîinii Episcopilor este plin de broaște rîioase cîntătoare. E fermecător.

AURELIE Dar sînteți în primejdie ca și mine, biete nebune ce sînteți. Și Saint-Sulpice și Passy sînt

locuri condamnate. Riscați să vă scoată numaidecât din case și să rătăciți prin Paris ca două cucuvăi bătrîne. CONSTANCE De ce două? Te excluzi din comparație?

AURELIE Ca trei, dacă vrei tu. CONSTANCE Îmi place să te văd politicoasă. GABRIELLE NU înțeleg, Aurelie. De ce să distrugă oamenii Saint-Sulpice? Doar ei l-au construit.

AURELIE NU ai mai mult ochi decât urechi, Gabrielle, căci altfel ai fi văzut că toți acești oameni care-și dau aere de constructori se dedică în taină distrugerii. Edificiul lor cel mai nou nu este decât manechinul unei ruine. Uită-te ' la consilierii noștri municipaK și la antreprenorii lor. Tot ceea ce construiesc ca zidari distrug ca francmasoni. Construiesc cheiuri distrugând maluri, de pildă Sena, construiesc orașe distrugând, de pildă, Pre-aux-Clercs, Palatul Chaillot distrugând Troea-dero. Ei spun că tencuiesc o casă, da deloc, i-am observat îndeaproape. Cu răzuitoarele și periile

230

231

lor de sirmă o uzează cu cel puțin câțiva milimetri. Ei tocesc spațiul și cerul cu lunetele lor de apropiere, și timpul cu ceasurile lor. Ocupația omenirii nu este decât o acțiune universală de" distrugere. Vorbesc de omenirea masculină.

GABRIELLE O! Aurelie!

CONSTANCE De ce pronunți cuvântul ăsta? Știi doar că Gabrielle nu-l suportă. AURELIE Explică-i-l.

CONSTANCE Cred că nu vrei să-i povestesc noaptea mea de

nuntă Gabriellei, care e domnișoară? AURELIE Știe totul ca și tine. Face pe proasta.

GABRIELLE Găsesc că ești foarte nedreaptă față de bărbați, Aurelie. Sînt înalți, sînt frumoși, sînt loiali. Eu n-am vrut să mă mărit dar toate prietenele mele mi-au spus că ei întrețin afecțiunea și noblețea căsniciei. Soțul Berthei Garassut știe chiar să stopeze.

AURELIE Biata de tine! Am crezut ca și tine pînă azi dimineată dar peticarul mi-a deschis ochii. Bărbații sînt pe punctul să se transforme pur și simplu în animale lacome. Nu mai au puterea să se ascundă. Odinioară, cel care era mai înfometat începea ultimul să guste din supă. Gel care vroia să meargă la toaletă zîmbea cel mai relaxat. .. Iartă-mă, Gabrielle. Cînd eram tînără ne distram să-i reținem și să-i facem să surîdă așa ore întregi. Acum intră în restaurante cu gesturi de căpcăuni. La măcelar, ai crede că sînt carnivori. La lăptar, sînt gata să sugă. La zarzavagiu, ai zice că sînt iepuri. Dacă s-ar transforma încetul cu încetul în animale, nu ar proceda altfel. Odinioară îți luau mîna plină de deferentă, azi, uită-te la ei, îți întind laba.

CONSTANCE Te-ar deranja chiar așa de tare ca bărbații să

devină animale ? Eu aș fi încîntată. AURELIE Te și văd. Ai fi frumoasă ca iepuroaică.

CONSTANCE De ce ca iepuroaică? Aș rămîne ce sînt.

GABRIELLE Bărbații și femeile alcătuiesc o singură rasă, Constance. Ne-am schimba o dată cu ei.

CONSTANCE La ce-ar servi? Dacă am fi tinere, aș înțelege. Pentru reproducere... Iartă-mă iar, Gabrielle. Tot un viitor de femeie bătrînă am în față, cîtuși de puțin unul de iepuroaică bătrînă.

Nu văd

232

de altfel de ce bărbatul meu, dacă ar mai trăi, , ar fi transformat tocmai în iepure.

- AURELIE Nu-ți amintești ce incisivi avea ? Nu îi vedeai decât pe ei.

CONSTANCE Știi bine că nu-mi mai amintesc nimic despre

Octave. Nu insista. AURELIE Cînd ronțăia țelină?

CONSTANCE Nu-mi amintesc nimic despre Octave. Îmi amintesc foarte bine de cumnata mea și de proteza ei. Și de dinții iepei ei care rîdea mereu, se numea Chloe: de Octave, nimic. Sînt zile în viață care sînt adevărate guri de uitare. Probabil că m-am gîndit prea mult la el într-una din zilele astea. L-am lăsat să cadă acolo. Dar tot atît îmi sînt de clare amintirile din dimineța aceea cu părintele Lacordaire... AURELIE Sigur... Sigur... Să continui...

CONSTANCE Ce vrei să spui cu acest sigur? Părintele Lacordaire nu m-a luat în brațe, la Tuileries, și nu m-a sărutat ?

AURELIE Privește-mă-n ochi, Constance, și spune-mi cîstit, odată pentru totdeauna, dacă ți s-a povestit întîmplarea cu părintele Lacordaire sau dacă ți-o amintești.

CONSTANCE Acum mă insultă!

AURELIE După aceea îți promitem să credem din nou, nu-i așa, Gabrielle, dar vom fi știut adevărul!

CONSTANCE Să-mi spui mie că amintirile mă înșală este ca și cum ți-aș spune eu ție că perlele tale sînt false! AURELIE Păi sînt. Sau mai bine zis erau.

CONSTANCE EU nu-ți vorbesc despre ce au fost, ci despre ce sînt acum! Sînt adevărate sau false perlele tale? AURELIE Doar n-ai să compari acum niște perle cu amintirile! Toată lumea știe că perlele devin, încetul cu încetul, pe pielea celei care le poartă, perle adevărate. Dar n-am auzit niciodată că o falsă amintire să devină o realitate chiar în creierul unei catîrce ca tine!

CONSTANCE Devii un tiran, Aurelie! Gabrielle are dreptate. Mai există încă bărbați cu adevărat bărbați. Dacă nu știi să-i vezi, lasă-ni-i nouă. În strada Tournon, un fost senator o salută pe Gabrielle în fiecare zi.

GABRIELLE Este adevărat. Duce un cărucior de copil, gol, și mă salută.

233

GABRIELLE AURELIE

AURELIE Să nu pierdem timpul. Continui. Tot ceea ce produc acești oameni de mîna a doua a devenit ceva de mîna a doua. Nu mai fabrică adevărat praf de amidon. Ci talc, ca americanii. Dacă n-aș avea rezerva mea din 1914, aș fi obligată să-mi aplic pe față ceea ce pui pe fundul copiilor. Dinții falși nu mai sînt dinți adevărați. Sînt ciment curat. Ni se pavează gura. Lavanda se face din pastile Bernot. Și trebuie să-ți închipui că ceea ce fac cu produsele lor fac și cu sentimentele lor. Ce trebuie să aibă în locul sincerității, credinței, generozității, nici nu îndrăznesc să-mi pun întrebarea. Și în loc de dragoste! O implor pe Gabrielle să nu răspundă avansurilor senatorului ei cu căruciorul de copil. Degeaba este el ultimul bărbat cu pălărie, mă cutremur la gîndul a ceea ce îi poate rezerva. Este foarte manierat, vă asigur... Pune cîteodată un genunchi în pămînt cînd mă salută. Tocmai. Aștia sînt mai tîrziu cei mai dezlănțuiți. O să-ți pună cizme de călărie și-o să-ți cînte în gura mare porcării, dansînd cancan în jurul tău. Dacă nu va fi într-una din zilele tale de surzenie, mă înfior. Bărbații nu mai sînt manierați. Pe terasa cafenelelor cer scobitori. Și se scobesc în dinți, dragele mele. I-am văzut, scot dintre dinți carne de vacă, ceapă. De ce nu ar exista și scobitori pentru urechi? Manierele, pe stradă, nu mai există. Nu mai există farmacii, există băcănii. Nu mai există băcănii, ci prețuri reduse. Treci prin fața manejului MONTAIGNE. Încă mai sînt cai acolo. Dar miroase a benzină, TIU a bălegar.

CONSTANCE Iartă-mă. Cîrnățarii mai au încă perdele pictate.

GABRIELLE Dispar, Constance. Cea din Strada Quatre-Vents a dispărut. Cei doisprezece pui de mistreț sugînd de la mama lor, lingă heleșteu, la lumina lunii, vegheați de ochiul cerbului. Acum este în locul lor o pînză de cort de circ cu festoane și inițialele cîrnățarului.

AURELIE Nu-ți mai da atîta osteneală să-i răspunzi lui Constance, Gabrielle. Va discuta cu atît mai mult cu cît e de părerea noastră!

CONSTANCE . Ce părere?

AURELIE Ce-ți face droghistul cînd îi ceri politicos praf de amidon veritabil?

234

CONSTANCE AURELIE

CONSTANCE

AURELIE

CONSTANCE

GABRIELLE

AURELIE

CONSTANCE

AURELIE

CONSTANCE AURELIE

CONSTANCE AURELIE

GABRIELLE AURELIE

CONSTANCE

AURELIE

CONSTANCE

AURELIE CONSTANCE

Ce-ți face. Te dă afară.

Cînd trece un convoi de înmormîntare, care sînt singurele persoane care ți se pare că au cît de cît o ținută corectă și demnă? Cele care și sînt așa. Cioclii... Ce-ți spune taxatorul dacă stai să cauți mărunțiș? Mă porcăiește, cum ar spune Gabrielle. O, Constance!

De ce te baricadezi în cameră și le obligi pe prietenele tale să mieune de trei ori pînă să le deschizi? Între noi fie zis, sîntem interesante, Gabrielle și cu mine, cînd venim să te vedem, cum imităm motanii în fața ușii tale! N-aveți decît să nu mieunați amîndouă în același timp. Faceți un zgomot îngrozitor! Una din voi ajunge cu prisosință... Pentru că există asasini. Nu văd ce poate să-1 împiedice pe un asasin să mieune. Dar de ce există asasini? Pentru că există hoți...

De ce există hoți? De ce nu mai există aproape decît hoți?

Pentru că banul stăpînește omenirea. În sfîrșit, asta e. Ai pus degetul pe rană. Pentru că trăim sub domnia Vițelului de Aur. Nici nu bănuiai, cu siguranță, acest lucru îngrozitor, Gabrielle. Oamenii în prezent adoră Vițelul de Aur.

E îngrozitor... Se știe acolo, sus ? Țineți-vă bine! Acolo, sus, sînt protejați, copiii! Un tînăr mi-a explicat de curînd că miniștrii nu consideră adevărate decît vorbele celor care posedă aur. La fel se întîmplă și cu biletele de bancă. Pentru adevăr trebuie un echivalent în lingouri. Înțelegeți acum de ce v-am convocat, dragele mele. Noi trebuie să acționăm. Nu mai putem să contăm decît pe persoane ca noi spre a instaura în lume rațiunea. Ai vreun remediu, Constance?

Ar fi remediuul meu. Putem încerca. Scrisoarea ta către președintele Consiliului? De ce nu? Pînă acum m-a ascultat de fiecare dată. Îți răspunde?

Nu trebuie să-mi răspundă, dacă ascultă ce-i spun. Putem să-i trimitem un pneumatic. Tot prin 235

pneumatic i-am semnalat că nunțiul nu avea frigider. I s-a trimis unul în următoarele două zile.

AURELIE Te-a ascultat cînd i-ai scris să anexeze Luxemburgul ?

CONSTANCE Am aflat mai apoi de ce. Promisese.

AURELIE Promisese poate contra aur... Dumneata, Gabrielle, ce propui?

CONSTANCE O cunoști pe Gabrielle. O să-ți propună să consulți vocile ei.

GABRIELLE Tocmai. Le consult și ne întîlnim diseară. \ AURELIE NU avem timp și de altfel vocile Gabriellei n-au fost niciodată voci adevărate.

GABRIELLE Ce îndrăznești să spui, Aurelie?

AURELIE Dinco'tro vin în momentul ăsta vocile tale? Tot din mașina de cusut?

GABRIELLE Din ceainic. Prefer. Nu trebuie să desfac dublurile și să le cos din nou. Și nu sînt încurajatoare pentru moment. Ieri îmi repetau să dau drumul la canari... Dă-le drumul... Dă-le drumul... Și azi de dimineață ce-mi spuneau nu era fără legătură ••cu confidențele lui Aurelie; Paris... angoasă! Paris... angoasă! Le-ai dat drumul? *

Nu vor să iasă din colivie. Ușa e deschisă. Astea nu sînt voci. Obiectele vorbesc, e firesc. Este principiul discurilor fonografe. Oamenii au vorbit atîta în fața lor încît iese un ecou. Dar de aici și pînă la a le cere un sfat e mult. Am fi la fel de proști ca idioții ăia care învîrt mesele... Nu. Soluția e mai simplă și nu depinde decît de noi.

CONSTANCE Evident. Dacă ne faci cîntea să ne ceri un sfat, înseamnă că ai și luat o hotărîre!

AURELIE Ai ghicit. Am un plan. Trebuia să aflăm care sînt autorii răului. De azi de dimineață știu.

CONSTANCE Cine sînt?

AURELIE N-are importanță. Numele și titlurile lor mi le-a dat surdo-jnutul. Mai trebuie să-i adunăm în același loc.

CONSTANCE Să-i hăituim? Ga pe vînat?

AURELIE Ca pe vînat. Am toate adresele lor și am găsit momeala. Vor fi toți aici într-un sfert de ceas, • . fără excepție!

GABRIELLE Doamne, ce-ai să faci cu ei!

AURELIE
 CONSTANCE
 GABRIELLE
 AURELIE
 GABRIELLE
 AURELIE
 CONSTANCE
 AURELIE
 CONSTANCE
 AURELIE
 CONSTANCE
 AURELIE
 CONSTANCE
 AURELIE

L

V-am adus aici ca să hotărîm soarta lor, dragele mele. Fii atentă, Constance. Uite-te bine, Gabrielle. Cei care înfometează pămîntul, cei care ne fură boa-urile, cei care pregătesc războiul, cei care încasează comisioanele noastre, cei care ocupă locuri fără a avea diplome, cei care îi corup pe tineri, vor fi aici, reuniți în această sală. Avem dreptul să-i suprimăm în bloc? Dacă sînteți de acord, am cum! Să-i omori?

Să-i șterg de pe fața pămîntului pentru totdeauna. Intenția e foarte bună, dar avem dreptul s-o facem? Intreabă-l întîi pe duhovnicul tău. Preotul Bridet mi-a spus într-o zi în care mă spovedeam că am o poftă să-i omor pe toți cei răi: „Nu ți-o stăvili, copila mea. Cînd te vei hotărî, am să-ți împrumut falca de măgar a lui Samson”.

Ți-a spus asta așa. Obligă-l să-ți confirme. Cum ai să faci ?

E secretul meu.

Sa-i omori, e ușor. Dar 'trebuie o moarte care să nu lase nici o urmă. Chiar dacă ai dispune, de la niște prieteni, de un cuptor de var sau de o piscină de acid clorhidric, nu cred de altfel că s-ar lăsa introduși cu ușurință. Sensibili cum sînt bărbații. O să se zbată ca toți dracii. Lăsați pe mine.

Ce-i mai rău este că riscăm în orice caz să primim o amendă, cînd se va băga de seamă că au dispărut. Ce păcat că Josephine nu e aici! Ea este verișoara prin alianță a avocatului Lachard. Știe codul pe de rost.

Nimeni nu va băga de seamă. Țipi ca o gaiță în zilele în care-ți supurează herpesul. Te mai gîndești la el cînd ți-a trecut? Răul din lume este ca boala oamenilor. Nu va mai crede nimeni în el cînd nu va mai exista." N-o să mai avem varice pe suflet, n-o să mai avem suflu la inimă, o să fim buni, decenti, cinstiți, cerul va fi limpede și atîta tot. Lumea de altfel nu-mi va fi mai recunoscătoare decît îi ești tu inventatorului alifiei tale contra herpesurilor. Sînt sigură că nu i-ai scris niciodată.

237

GABRIELLE Gîndește-te bine! Moartea înseamnă ceva! AURELIE Moartea valorează cît valorează viața mortului. Moartea unui netrebnic nu înseamnă nimic.

GABRIELLE Să-i însemni cu fierul roșu, să le tai o ureche, la rigoare! Dar să-i omori este mult.

AURELIE Să-i însemni cu ce? Cu forma ta de prăjituri? Nu, dragele mele. Remediul meu este singurul, moartea. Ești de acord, Gonstance?

CONSTANCE Mai întîi, o întrebare. Vizitatorul tău este aici sau nu, Gabrielle? AURELIE Ce te-a apucat?

GONSTANCE O întreb pe Gabrielle dacă îl vede în acest moment pe vizitatorul ei.

GABRIELLE NU sînt autorizată să-ți spun!

CONSTANCE li vezi. Sînt sigură. De cîteva minute pălăvrăgești, te maimuțarești. Nu ești în avantaj.

Ești cu mult mai seducătoare când te porți simplu! AURELIE Ce te interesează pe tine dacă îl vede ?

CONSTANCE Atît încît să nu mai scot o vorbă. Credeam că ne-am înțeles că în întrunirile noastre o să fim numai între noi și că fiecare își va lăsa ideile fixe și vizitele particulare acasă. AURELIE Dar tu îl aduci pe Dicky?

CONSTANCE Ce legătură are? În orice caz, refuz să iau o hotărîre atît de gravă și să votez moartea, fie și a unei singure persoane, în fața unui terț care ne ascultă, chiar dacă nu există.

GABRIELLE Ești dezagreabilă, Constance.

AURELIE Ce, ai înnebunit? Ești destul de mărginită ca să crezi că, atunci cînd sîntem între noi, cum spui tu, sîntem singure? Ne crezi atît de dezmoștenite și de ramolite încît, dintre milioanele de ființe în căutare de-o conversație sau de-o prietenie, iluzii sau altele, nici unuia să nu-i placă să se întrețină cu noi... De altfel, cobori mult în stima mea, Constance, dacă nu vorbești întotdeauna ca și cum universul întreg te-ar asculta, cel al persoanelor reale și al celorlalte. Este o ipocrizie fără margini.

GABRIELLE Bravo, Aurelie!

CONSTANCE Aurelie, tu știi -bine...

AURELIE Știi că a ne întruni înseamnă tocmai să le faci un semn. Să le spui că în această lume care e un talmeș-balmeș, există cel puțin un cerc restrîns unde sînt bine veniți și liniștiți. Și ei știu bine

238

acest lucru și profită de el. Doar nu în fiecare zi pot să-și ofere o baba nebună care să-i amuze cu poveștile ei despre Dicky. Dar tu nici nu bănuiești asta. Pentru tine sîntem singure. Sînt mîini care ne ating mîinile, părul, îți răvășesc peruca, și pentru tine sîntem singure. Fereastra se deschide de la sine dacă ne e prea cald, găsesc în bufet smîntînă proaspătă pe care nimeni nu a pus-o acolo, dar nu, sîntem singure. Zilele trecute, cînd ai cîntat *Colinette*, o voce de bondar fredona cupletul în mijlocul apartamentului, și nu, sîntem singure! CONSTANCE Aurelie, știi bine că la mine...

AURELIE La tine, la tine, dar nu aici! Mereu vanitatea ta! La tine evident se îmbrîncesc. Nu numai că ești vizionară, dar ești și mioapă. Îți închipui cît se distrează! Dacă parchetul scîrție, ei dansează cu Taglioni în frunte. Ești în cămașă de noapte și îți vezi reflexul în oglindă, acesta este Lacordaire. Ai uitat o pungă cu prune uscate în sertar, este cadoul lor pentru aniversarea ta. Uneori mă întreb, zău, dacă nu faci parte dintre femeile alea obsedate de fantome. Regret că Gabrielle îl vede pe vizitatorul ei asistînd la scena asta, eu de mult nu mai puteam să suport, am izbucnit. GABRIELLE A plecat.

AURELIE Acum ești mulțumită. Ei bine, pentru că sîntem

între noi, rîspunde, ești, de acord? CONSTANCE De ce mă consulți dacă ai pentru mine atîta dispreț?

AURELIE Ai să afli. Și ai să știi și de ce ție îți dau cea mai bună parte din tartă și partea cea mai bună a mierii. Treaba ta dacă ești supărată pe mine. Căci atunci cînd vii la mine, eu te văd intrînd nu cu Dicky. Nu surîde, te asigur că este adevărat. Ci cu o altă Constance care seamănă cu tine ca o soră, cu deosebirea că este tînără și frumoasă, și că nu se înfînge niciodată, ci se așează încet în umbră și mă privește' cu afecțiune. Degeaba ai să vii în ziua cînd ai să vii singură. Acestei Constance atît de discrete îi ofer' prăjiturile pe care le înfuleci și acestui înger îi cer să-și spună părerea cu vocea ta de bețivă răgușită... CONSTANCE Adio. Am plecat.

239

AURELIE Așează-te. Am nevoie ca cealaltă să rămînă... CONSTANCE în ruptul capului. Ești prea nedreaptă. O iau cu mine. Adio!

IRMA, *anunțînd*. Doamna Josephine... GABRIELLE Sîntem salvate.

Josephine, nebuna din piața Concorde, intră majestuoasă într-o costumație semi-Failleres, semi-papală. Pălărie cu volane albe.

JOSEPHINE Dragele mele...

AURELIE Josephine, ai să ne povestești ieșirea lui Carnot altădată. Nu avem timp. JOSEPHINE Tocmai. Nu a ieșit.

AURELIE Cum a fost asasinat la Lyon în iunie 1893, riști să aștepti mult.

JOSEPHINE, *care se instalează*. Dacă tu crezi că eu nu știu! Și. cum ar putea asta să-l împiedice să iasă? Caserio, care a fost ghilotinat, se plimbă doar în fiecare luni în fața monumentului Marigny?

AURELIE Trebuie într-adevăr să apreciem judecata ta pentru ca să trecem peste extravagantele tale și

să-ți cerem un sfat. Iată despre ce este vorba în două cuvinte. Rudenia ta cu avocatul Lachaud te ajută să ne răspunzi. Ai, adunați în această cameră, pe toți criminalii din lume. Ai un mijloc să-i faci să dispară pentru totdeauna. Ai dreptul s-o faci? JOSEPHINE Bineînțeles. De ce nu?

AURELIE Bravo! ,

GABRIELLE O, Josephine, atîta lume ?

JOSEPHINE Atîta lume! Tocmai de asta este mai interesant. Cînd distrugi, trebuie să distrugi în masă. Ai exemplul arhanghelilor. Al militarilor. Există toate precedentele. Fără să mergem pînă la potop, eu, care sînt din Poitiers, vă spun că în acest oraș Charles Martel i-a adunat pe toți arabii ca să le desfundе țeasta cu armele. Toate bătăliile se bazează pe acest principiu. îi aduni în același loc pe toți dușmanii și îi omori. Dacă ar trebui să-i omori individual, căutîndu-i în familiile și în exercițiul meseriilor lor, te-ai lăsa păgubaș, ai rejiunța. Sînt oameni care se întreabă de ce a **fost** inventată recrutarea și serviciu militar. Tocmai pentru asta. Eu nu mă gîndisem dar este o idee excelentă. Te felicit, Aurelie

240

GABRIELLE Dacă-i așa, de acord.

JOSEPHINE NU poți să aștepti pînă mîine, Aurelie? O să fac în așa fel încît să ți-l aduc și pe vînzătorul de fructe din strada Circului. M-a făcut afurisită. AURELIE Regret. Totul e pregătit.

JOSEPHINE Atunci, înainte de a acționa, nu mai trebuie decît o condiție, dar absolută. Au un avocat? AURELIE Un avocat?

JOSEPHINE O persoană calificată care să-i apere și să încerce să dovedească nevinovăția lor. Legea este categorică. Nu poți să dai nici un verdict înainte de a fi vorbit și avocatul lor. AURELIE Îți jur că sînt vinovați!

JOSEPHINE Aurelie, orice acuzat are dreptul să se apere. Chiar și animalele. Îți amintești de cîinele lui Montargis. Înainte de potop, Dumnezeu l-a lăsat pe Noe să apere cauza oamenilor. Săracul se **bilbiia**, pare-se. Știi rezultatul. Pe Caserio l-a apărât maestrul Lebicat. Admirabil. Rezultatul a fost de altfel același. Nu riști deci absolut nimic.

AURELIE N-am să le dau de veste. La cea mai mică bănuială ar dispărea pentru totdeauna.

JOSEPHINE Desemnează un avocat din oficiu. Să vorbească în lipsa lor. Dacă nu te convinge, îi condamni în contumacie!

AURELIE NU cunosc nici un avocat!

JOSEPHINE Maestrul Lebicat a murit. A înghițit fără s-o vadă, în timpul pledoariei, o capsulă de apă de Evian. Îți dai seama ce elan avea. Cînd am avut necazurile alea cu sobele mele, m-am adresat unui anume Pedouze care este agent de afaceri. Ar fi foarte potrivit pentru-ei. Am fost condamnată în ciuda tuturor martorilor și a proprietarului care era de partea mea. Pot să ți-l caut. Strănepotul meu de văr Lachaud este de altfel primit la palat. îl cunoaște foarte bine pe Grevy. AURELIE NU avem decît zece minute, Josephine, cel mult

zece minute. CONSTANCE Și Grevy a murit..

AURELIE Dacă începi să-i omori pe președinții Republicii înainte de Josephine, va fi o discuție interminabilă ! GABRIELLE Sosesc, Josephine! Sosesc!

241

JOSEPHINE Atunci ia drept avocat pe primul trecător. Apărarea e ca botezul. Este indispensabilă, dar oricine poate s-o facă. Chiar și un bîlbîit, cum îți spuneam. Avocatul lui Landru era pitic. Gînd și-a început pledoaria, președintele Ravelle i-a spus: Maestre Bertet, se pledează în picioare. Landru a rîs. Spune-i Irmei să ne aducă pe cineva. *Irma intrase.*

Cine e pe alee, Irma ? IRMA Doar sergentul, Contesă, și prietenii noștri. Le miroase a scandal și au venit în ajutor.

JOSEPHINE Polițistul nu e bun. A prestat jurămînt. E recuzabil.

AURELIE Peticarul care vorbea azi dimineață e pe aici? IRMA E aici. Tot mai vorbește. Nu-l auzi decît pe el. AURELIE Adu-l atunci.

Irma iese.

CONSTANCE Nu este periculos ca peticarul să-i apere pe toți acești bogătași?

JOSEPHINE E O alegere excelentă. Avocatul care-l apără cel mai bine pe un asasin este cel care n-ar omorî o muscă. Cel care-l apără cel mai bine pe un hoț este cel mai cinstit. Apărătorul lui Soleilland, satirul, a fost maestrul Perruche. Era virgin. L-a salvat. Achitările nu reușesc decît astfel. AURELIE Dar nu trebuie să fie achitați! JOSEPHINE Am provocat justiția! Tu ai vrut-o!

Peticarul intră, însoțit de Irma. Apar în urma lor ceilalți, jonglerul, negustorul de șireturi etc.

PETICARUL Bună ziua, Contesă, doamnelor, complimentele de rigoare...

AURELIE Domnule peticar, Irma te-a pus la curent? PETICARUL Da, Contesă. Trebuie să-i apăr pe exploatator, pe bancher.

AURELIE Îi cunoști destul ca să-i aperi? PETICARUL Am trecut timp de trei ani în fiecare dimineață prin fața casei lui Basile Zaharov. Dacă-l cunosc! Doar flori în lada de gunoi! Nu l-am văzut nioi-odată, dar la toate ferestrele avea jardiniere cu plante roșii. Dacă-l cunosc! Nu le știu, numele dar parcă le văd și acum. 'CONSTANCE Mușcate. PETICARUL E foarte posibil.

242

L

GONSTANCE Asta de fapt le diminuează vina tuturor oamenilor ăstora prea bogați. Adoră florile.

PETICARUL Credeți?

JOSEPHINE Nu-i da idei apărării, Constance. AURELIE Nu-ți calci pe suflet apărându-i pe acești, bandiți ?

PETICARUL Vă propun chiar o șmecherie care va simplifica totul. AURELIE Condu dezbaterea, Josephine.

PETICARUL în loc să vorbesc ca avocat, am să vorbesc de-a dreptul ca exploatator. Am mai multă forță. Sînt convins. AURELIE Dar nu, nicidecum!

JOSEPHINE Plin de bun simț. Se acceptă.

PETICARUL Ce avere am? AURELIE O fixezi dumneata. Miliarde.

PETICARUL Am furat? Am omorît? AURELIE În orice caz ești în stare.

PETICARUL Sînt căsătorit, am o amantă? AURELIE Ambele, ca și ei.

PETICARUL Prefer. Mă simt mai bine. Haidem!

GARRIELLE Luați un ceai, Maestre ?

PETICARUL E bun ceaiul?

CONSTANCE Excelent pentru voce. Rușii nu beau decît ceai. Nu-s alții mai vorbăreți ca ei.

PETICARUL Bine, un ceai.

JOSEPHINE Puteți să vă apropiați cu toții! Audiența e publică. Clopoțelul tău, Aurelie. AURELIE Dar dacă trebuie s-o chem pe Irma?

JOSEPHINE Irma va sta lîngă mine. Dacă ai nevoie de ea, ea se va chema singură. (*Sună din clopoțel.*) Te ascultăm, jură!

PETICARUL Jur să spun adevărul, tot adevărul, numai adevărul !

JOSEPHINE Ce tot spui? Nu ești martor. Ești avocat! Ai datoria dimpotrivă să recurgi la toate șiretlicurile ca să-i aperi pe clienții dumitale. La minciună. La calomnie.

PETICARUL Perfect. Am înțeles. Am jurat.

JONGLERUL N-O să se abțină, doamnă. Îl cunosc ca pe un cal breaz. NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

Minte cum respiră. I-a vorbit de căsătorie Irmei și el e deja căsătorit.

PETICARUL Pot să divorțez. Dacă nu mi-ar cere grefierul patruzeci și cinci de franci în prealabil...

243

JOSEPHINE *sună*. Tăcere.

PETICARUL Dacă totuși cineva are dreptul la asistență judiciară. ..

JOSEPHINE Te aseultăm... PETICARUL Doamnelor, în fața auditoriului elegant și de elită...

JOSEPHINE Fără lingușeală. Ce este, Gabrielle? GABRIELLE Și sfîntul Yves? Nu-l invocă mai întîi pe sfîntul Yves?

PETICARUL Să-l invoc pe sfîntul Yves? GABRIELLE Patronul avocaților. Citește-i viața. Riști să-ți

paralizeze limba.

JONGLERUL Țsta nu riscă nimic, doamnă. JOSEPHINE La Palat, invocația este facultativă, Gabrielle.

Întreabă, Aurelie. AURELIE Domnule peticar. O! iartă-mă. Trebuie să vă spun

Președinte, nu-i așa? Este numele generic. PETICARUL, La ordinele dumneavoastră, Contesă...

AURELIE Domnule Președinte, știți de ce sînteți acuzat? PETICARUL Absolut de loc. Am o viață integră, moravuri

cinstite, miinile mele sînt curate. -NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

N-are nimic în mîini. Nimic în buzunare. Cunoaștem. AURELIE Mîni cu nerușinare. CONSTANCE

Doar n-o să-l insultîți acum.. Minte pentru că așa

i-ai spus tu. AURELIE Taci din gură. N-ai înțeles nimic... Ești acuzat

că adori banii. PETICARUL Că ador banii! Vai, Doamne! Ador orgiile, mă

scufund în ele, ador cazinourile, ador mușcatele,

dar nu banii. AURELIE Mușcatele! Vezi ce prostii ai spus, Constance. Cu

florile tale i-ai sugerat circumstanțe atenuante. JOSEPHINE Nu vă eschivați. Răspundeți.

PETICARUL Sigur că am să vă răspund. Doamnelor, în fața

auditoriului elegant și de elită...

Adorați banii? Da sau nu!

AURELIE PETICARUL

Banii, Contesă? Dar ei mă adoră, din nefericire! Ei au venit, după mine în sînul unei familii onorabile din Pre-Saint-Gervais făcîndu-mă să găsesc într-o ladă de gunoi un lingou de aur de zece kilograme.

Nu eu l-am căutat acolo, vă asigur. Niște tălpi vechi m-ar fi satisfăcut mai mult. Cînd am cumpărat cu acest lingou centura de la Kremlin-Bicetre, ei au făcut ca terenurile mele

244

să se ridice de la cinci franci la patru mii. Cînd l-am revîndut, ei m-au făcut să cumpăr fabricile de zahăr din nord, Bon Marche și Creusot. Banul înseamnă furt, afaceri, îi urăsc, nu mă hrănesc cu așa ceva, dar el mă iubește. Se pare că am calitățile care îl atrag. Nu-i place distincția, iar eu sînt vulgar. Nu-i place inteligența, iar eu sînt idiot. Nu-i plac pasionații, iar eu sînt egoist. , Astfel că nu m-a scăpat din vedere pînă la cele patruzeci de miliarde. N-o să mă mai scape din vedere niciodată. Sînt bogatul ideal. Nu mă mîn-dresc cu asta, dar asta este. AURELIE Perfect, peticarule. Ai înțeles...

■PETICARUL Săracii sînt vinovați de sărăcia lor. Să suporte consecințele. Doar n-o să suporte bogații consecințele bogăției lor!

AURELIE . Așa, așa, continuă... Mai lipsește puțin și ești cu desăvîrșire abject... Și dacă vă e rușine de banii ăștia, domnule Președinte, de ce-i păstrați?

PETICARUL EU! îi păstrez?

JONGLERUL Și încă cum! Nu te înduri să-i dai zece bani surdomutului !

PETICARUL EU, îi păstrez! Ce eroare! Ce nedreptate! Ce rușine să fiu astfel acuzat în fața acestui auditoriu elegant.și de elita! Dar, doamnă Contesă, dimpotrivă ! Îmi petrec toată ziua încercînd să mă descotorosesc de ei! Am o pereche de pantofi galbeni, îmi cumpăr una neagră! Am o bicicletă, îmi cumpăr o mașină. Am o soție...

JOSEPHINE Concret!

PETICARUL Mă scol înainte de a se ivi zorile ca să depun daruri în bani la fundul fiecărei lăzi de gunoi Am martori. Puteți să mă urmăriți. Mi se aduc flori din Java, unde sînt culese de oameni cocoțați pe spatele elefanților. Și nu cumva să mi le strice, că îl dau jos pe conducătorul elefantului. Ceea ce este greu, pentru noi ăștia bogații, este să nu avem bani! Nu ne mai dau drumul. JVlizez pe un outsider, cîștigă la douăzeci de lungimi. Joc la loterie, aleg un număr prost și acela iese. Și cu pietrele mele prețioase se petrece același lucru ca și cu aurul. De cîte ori arunc un diamant în Sena, îl regăsesc în babușca pe care mi-o servesc chelnerii mei. Zece diamante, zece babuște. N-am să scap de cele patruzeci de miliarde ale mele

245

dîndu-i zece bani surdo-mutului! Atunci, ce crimă

am comis!

CONSTANCE Aici are dreptate. PETICARUL Nu-i așa, micuța mea doamnă? In sfîrșit, cineva care înțelege! Am să vă trimit o jerbă de flori

de îndată ce voi fi achitat. Ce flori preferați? CONSTANCE Trandafirii. PETICARUL Am să vă trimit

un buchet în fiecare zi timp de

cinci ani. Îmi pot permite. <3ONSTANCE Și amaryllis.

PETICARUL Ca și mine... Am să alternez. Îmi notez numele. NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

Minte cu nerușinare în ce privește florile. Le urăște.

JOSEPHINE Nu întrerupeți instanța. Le urăște ca peticar. Ce

adoră ca exploatator. NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

Nu. Dar ca să vă spun cine este.

PETICARUL Da, are dreptate, mică doamnă. O să-i dau un franc surdo-mutului, douăzeci de franci, douăzeci de milioane..., vedeți că nu mă încurc, dar n-o să mă descotorosesc de patruzeci de ori o mie de milioane, nu-i așa, doamnă? Săracii de altfel înțeleg asta «foarte bine. Azi dimineață l-am pus pe acest peticar să-mi dea înapoi o sută de franci pe care-i găsisse sub masa mea. Și mi i-a dat. Înseamnă că a înțeles. NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

Pentru că este cretin de-a binelea.

PETICARUL Nu-i vorbiți de rău pe cei ce sînt peticari, vă rog. Nu mă aflu aici pentru a-i apăra. Dar dacă s-ar ști ce comoară de imaginație generoasă, de inteligență loială, de curaj neînțeles...

JONGLERUL De curățenie anuală. Miroase de aici, doamnă.

JOSEPHINE Liniște. La obiect, domnule Președinte.

PETICARUL Imediat. Dacă joc la Bursă... AURELIE Așa, să vorbim de Bursă. De ce ați vîndut acțiunile din bazinul Amazonului de Jos la o mie ca să le scădeți la treizeci și trei într-o săptămînă?

PETICARUL Tot pentru același motiv. Ca să vă fac plăcere, Contesă. Asta este scopul meu în viață. Să plac doamnelor. Ca să descotorosesc de bani pe cei care au.

AURELIE în privința asta ați reușit. Dar sînt sigură că le-ați răscumpărat pe toate cu treizeci și trei și că s-au urcat din nou la o mie.

246

PETICARUL La douăzeci de mii. Așa mi-am cumpărat castelul de la Chenonceaux și plantația de trandafiri de la Bourg-la-Reine...

CÎNTĂREȚUL Bălegarul tău!

PETICARUL Astfel subvenționez hotelul Ritz. Cu asta îmi întrețin cele douăsprezece dansatoare.

AURELIE Sînteți un personaj nedemn, domnule Președinte. Sper că vă înșeală toate douăsprezece.

PETICARUL Greșiți! Greșiți! Cînd înșeli pe cineva? Cînd îl părăsești pentru ceea ce nu este el. Posed întreaga Operă. Cele douăsprezece dansatoare ale mele pot să mă înșele cu doisprezece dansatori, cu administratorul general, cu mașiniștii, cu cel care cîntă din cornul englez. Îi posed și pe ei. Este ca și cum m-ar înșela cu mine însumi. Nu-mi ține nici de cald, nici de frig! AURELIE Ce josnicie! Sper că n-ai auzit, Gabrielle.

GABRIELLE Ce anume?»?

AURELIE Că se bucură că dansatoarele lui îl înșeală. De altfel se vede după mutra lui că nu le-a avut numai pe aceste douăsprezece.

PETICARUL Am toate femeile. Cu ajutorul banilor ai toate femeile; persoanele prezente sînt excluse. Pe cele slabe le cumperi cu pateu de ficat de gîscă, pe cele grase cu perle. Pe cea care se opune o înfășor în vizon și face ea ce face că, în timp ce se zbate, reușește să-l tragă pe mîneci. Celei care merge repede îi strig din spate că o să aibă un Rolls-Royce și începe să păsească mărunt. De abia pune un picior în fața celuilalt. Un picior micuț de tot. Nu mai trebuie decît să o culegi. NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

Ce desfrînat!

PETICARUL Toate fără excepție! Inclusiv Irma!

JONGLERUL Ia seama: Irma ți-a mai dat una în fund pe cînd erai peticar \

PETICARUL Are să mă mînnce ca miliardar !

AURELIE Ei! Mai eziți, Gabrielle ? E cinic! Iată unde duce banul!

GABRIELLE într-adevăr, e îngrozitor!

PETICARUL Iată unde duce banul și ce-i reproșați? El întruchipează cîntecul. Cei care nu au bani și fac afaceri sînt agenți veroși. Dacă omul de afaceri care nu are bani se numește veros, asta înseamnă că banul reprezintă o calitate și nu un viciu. Dacă ai

247

bani într-o afacere, muncitorii încasează, fondul e substanțial. De pildă fabricile de conserve. Dacă

fabrica are capitaluri din pornire orice cutie goală se poate refolosi. Chiar cele de ton care se deschid cu cuțitul. Le răscumpără de la peticar cu prețuri enorme!

AURELIE Și petrolul? De la începutul ședinței evitați să vorbiți de petrol ?

PETICARUL NU vorbesc de petrol cum nu vorbesc de huilă, de bumbac, de banane. Toate acestea îmi aparțin. ■ Nu-mi place să vorbesc de mine. După cum nu vorbesc de cauciuc. Căci ceea ce am spus despre j cutiile vechi de conserve o spun și despre camerele cu aer uzate. Dacă provin dintr-o casă bogată, vă mai fac servicii de necrezut! Sporturilor: pentru cei ce se scaldă în Marna. Națiunii: pentru perna de pe scaunul funcționarilor. Dragostei: pentru corsete. Ah! dragii mei. Nu trebuie decât să vezi mutra unei bancnote de zece franci alături de două monede de cincizeci de bani ca să înțelegi ce este banul. Sînteți toți de părerea mea, și dumneavoastră, doamnelor, sau vă faceți că nu înțelegeți? Trăiască banul, prieteni! îmi beau ceaiul în cinstea lui... Doamne, ce rău e!

, AURELIE Proiectele dumneavoastră, dacă găsiți la Ghaillet petrolul pe care îl căutați ? .

PETICARUL Cumpăr castelul Chambord. Este cel mai spațios. Ca supliment, întrețin dansatoarele de la Opera--Comique. O să fie mai vesel. Nu am decât cai de cursă plată. Cumpăr niște cai de obstacole. Nu am decât tablouri pe -pînză, cumpăr unele pe lemn, cumpăr unele pe marmură, e mai solid. O cumpăr pe Irma!

JOSEPHINE De ce te agiți, Constance? AURELIE Ai să-i pui vreo întrebare acestui individ josnic?

CONSTANCE Da, aș vrea să-l întreb cum se resudează cutiile de conserve goale. Am și eu două.

PETICARUL Să mi le dați. Am să le fac cu autogen.

JOSEPHINE Constance, așteaptă sfîrșitul dezbaterilor. Ești exclusă din discuție. Acuzatul te-a cumpărat cu florile lui.

JONGLERUL Și nici nu se pricepe, doamnă. Întrebați-l cum se numește cea pe care o aveți la rochie. N-o să știe.

248

AURELIE Minunată idee! O să vedem dacă e de bună credință. Aproprie-te, Sibylle. (*Florâreasa se apropie.*) Arată-i florile tale pe rînd. Dacă nu știe vreuna, nu-i așa, ședința s-a încheiat.

SIBYLLE Aceasta? PETICARUL Mulțumesc, fată frumoasă!

SIBYLLE N-O luați! Cum se numește? JONGLERUL Cum se numește ?

PETICARUL NU, mă opun. Să mă întrebați de numele unei flori este ca și cum m-ați întreba de numele uneia din dansatoarele mele. Ele* sînt dansatoarele mele. Și cu asta basta. O miros. O sărut. Este dansatoarea mea. Este floarea mea! Puțin îmi pasă cum se numește. 'NEGUSTORUL DE ȘIRETURI Ce om stricat!

AURELIE Pledoaria mi se pare îndestulătoare, nu-i așa, prieteni? Sînteți martori. Nu știe nici măcar cum se numesc cameliile. Banul constituie cu adevărat răul din lume!

încrucișare de voci ostile avocatului.

Pui la vot, Josephine?

"PETICARUL Cum îndestulătoare! Fac parte din cele două sute de familii! Nici o pledoarie nu e îndestulătoare pentru un membru al celor două sute de familii!...

JOSEPHINE Vă poruncesc să tăceți din gură. Ședința s-a încheiat.

PETICARUL Nici o poruncă nu e valabilă pentru un membru al celor două sute de familii! Și nici o lege! Dumneavoastră nu le cunoașteți! Familia Durând pescuiește cu exploziv noaptea. Familia Duval se scaldă vara în pielea goală, bărbați și femei, și, dacă vor, chiar în bazinele din Place de la Concorde. Agentul care muștruluiește familia Mallet, pentru că nu are număr la bicicleta tandem, este revocat. Și cîte altele. La fotbal nici un portar nu îndrăznește să oprească familia Boyer. Membrii celor două sute de familii pot să se întoarcă și cu fundul, Doamnelor, ei primesc zîmbete și îmbrățișări ca și cum ar sta cu fața. Toată lumea li-l sărută. Nu cîștigă nimic, dar lingăii o cer. De aceea vreau să mă căsătoresc cu Irma. Și ea face parte din această categorie. Este o Lambert. O să-i vezi pe copiii noștri,

249

Irma. N-o să ai nevoie să le faci toaleta. Va fi treaba lingăilor. (*A apucat-o pe Irma. Ceilalți se apropie.*) Atingeți-vă numai de un fir de păr de-al meu. O să vedeți ce sînt mandatele de arestare, și galerele cu vîsle, și măștile de fier. Cei două sute nu sînt răi. Cînd sînt atacați, se apără. Aceasta e deviza lor. Atenție, îmblînzitori și îmblînzitoare. NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

. .

. Și feriți-vă de păduchi! AURELIE Ne șantajăți? PETICARUL NU, dar vă previn. . AURELIE Ne șantajează. Nu auzi, Josephine? JOSEPHINE Și insultă tribunalul. Ridic ședința. Cu atît mai mult cu

cît trebuie să văd cum trece pe Champs-Elysees cineva care nu aşteaptă.

AURELIE Ajunge, individ sinistru. Dacă cineva ar mai fi şovăit, discursurile tale ar fi împrăştiat erice scrupule. Tu te aperi, fireşte.

CONSTANCE Dacă este în relaţii bune cu familia Mallet, fă ce vrei cu el. Familia Mallet nu a răspuns niciodată* la ferpar-urile mătuşii mele Beaumont. AURELIE Aşa încît îmi daţi puteri depline asupra tuturor expliatatorilor, prieteni? (*Strigăte de aprobare.*) Pot să-i ruinez? (*Strigăte de aprobare.*) Pot să-i elimin din lumea aceasta? (*Strigăte de aprobare.*) Perfect. Voi fi demnă de încrederea voastră. Şi dumitale — bunule peticar, îţi mulţumesc. Ai fost cu adevărat imparţial.

PETICARUL Dacă aş fi ştiut mai devreme, aş fi luat, aşa ca să văd cum este, un păhărel la Maxim. Trebuie să fi avut lipsuri.

JOSEPHINE NU, de loc. Ai fost izbitor de autentic, şi ai vocea lui Berryer, dar mai sonoră. Frumos viitor. La revedere, domnule peticar, la revedere, Aurelie. Omoară-i fără grijă pe toţi. O iau cu mine pe mica noastră Gabrielle pînă la podul Alexandre. Cu ce te duci la Passy, Constance?

CONSTANCE 'Pe jos. Pe cheiuri. A, te-ai întors? Şi cu urechea însîngerată. Ai început să te baţi? Şi încă cu un danez, sînt sigură. Îi urăşte.

AURELIE Vezi, Dicky a fost mai deştept decît tine. S-a întors. O însoţeşti, domnule peticar? Pierde tot pe drum. Şi anapoda. Cartea de rugăciuni la piaţă. Juponul la biserică.

250

PETICARTL

GINTĂREȚUL,

AURELIE

CÂNTĂREȚUL

AURELIE

CÎNTĂREȚUL

CONSTANGE

CÎNTĂREȚUL JOSEPHINE,

AURELIE GABRIELLE,

IRMA,

PETICARUL

Foarte onorat. Cu ocazia asta am să iau cutia de conserve...

intervenind. Contesă, mi-ai promis... Din moment» Ce doamna Constance e aici... Ai dreptate...

Constance !... Dumneata cîntă!

Constance se opreşte.

Să cînt?

Grăbeşte-te. Timpul meu e preţios.

La ordinele dumneavoastră, Contesă.

Ale orchestrei infernale Auzi aceste semnale!

(Cîntă.)

Asta-i Frumoasa Poloneză:

Dă-mi voie, fată frumoasă, Plin de dragoste furioasă, Să te îmbrăţişez, unduioasă!

Sînt salvat!...

care reapare, continuă cîntecul:

Această talie desenată, De dragoste învăpăiată.

Toate o ştiu! Ai noroc, cîntăreţule.

care reapare şi ea, şi care reia refrenul împreună

cu celelalte ■ două şi vînzătorul:

în toiul mazurcii îmbrăţişaţi, în a ei viteză

Să ne înlănţuim, frumoasa mea poloneză! ' ■

Să ţopăim ca o morişcă olandeză.

Să mai sărim, să mai săriţi, ■

Astfel vom fi fericiţi!

în cadenţă să batem pămîntul,

Şi vom zbura blondă Lodoiska precum viniul,

Ce ameţeală te cuprinde

Cînd mazurca în ritmul ei te prinde!

Este cel mai frumos sfârșit de proces pe care l-am văzut în toată viața mea!

apărînd. Sosesc, Contesă, Voi plecați cu toții.

Pleacă înnebuniți.

La revedere, Irma. La revedere, suflete! Doar cît cumpăr vizonul și mă întorc.

ac

Irma rămîne singură cu Nebuna.

IRMA încă nu sînt aici, Contesă. Dar trebuia să curăț terenul. Este ora dumneavoastră de siestă. Dormiți puțin. Eu pîndesc sosirea lor și vă anunț. NEBUNA Ce pernă bună!

IRMA NU pot să sufăr paiele. îmi place puful.

Nebuna adoarme. Irma iese în virful picioarelor. Pierre intră cu boa-ul pe braț. O privește cu emoție pe Nebună, îngenunchează în fața ei, îi cuprinde mlinile.

NEBUNA, *tot cu ochii închiși.* Tu ești, Adolphe Bertaut? PIERRE Sînt Pierre, doamnă. NEBUNA NU minți. Sînt mîinile tale. De ce complici mereu

lucrurile? Mărturisește că ești tu. PIERRE Da, doamnă.

NEBUNA Ți se răsucesce gura dacă-mi spui Aurelie? PIERRE EU sînt, Aurelie. NEBUNA De ce m-ai părăsit, Adolphe Bertaut? Era așa de "frumoasă Georgette aia?

PIERRE De o mie de ori mai puțin frumoasă decît tine... NEBUNA Te atrăgea inteligența ei? PIERRE Era proastă. NEBUNA Atunci sufletul ei? Transparența ei în această lume plată? Vedeai prin Georgette a ta? PIERRE CU siguranță nu.

NEBUNA Așa credeam și eu! Așa fac toți bărbații! Te iubesc pentru că ești bună, spirituală, transparentă, și de îndată ce au ocazia, te părăsesc pentru o femeie urită, ștearsă, opacă. De ce, Adolphe Bertaut?! De ce?! PIERRE De-ce, Aurelie!

NEBUNA NU era nici foarte bogată. Cînd te-am revăzut în piața aceea și mi-ai luat de sub nas singurul pepene galben, aveai manșete foarte roase, dragul meu!

PIERRE Da, era săracă.

NEBUNA De ce „era”? A murit? Dacă te-ai întors pentru că a murit, poți să pleci! Nu-mi trebuie ceea ce moartea binevoiește să-mi lase. Nu vreau să te moștenesc de la ea. PIERRE Trăiește și e sănătoasă. NEBUNA Mîinile tale sînt tot tinere, puternice. Este sin gura parte din tine care mi-a rămas credincioasă Tot restul e trecut; sărmanul de tine, Adolphe

252

înteleg de ce nu îndrăznești să te apropii de mine decît atunci cînd stau cu ochii închiși! Așa îți trebuie!

PIERRE Da. Am îmbătrînit.

*

NEBUNA EU nu. Ai îmbătrînit ca toți cei care-și reneagă amintirile, își calcă în picioare vechile urme. Sînt sigură că ai revăzut parcul Colombes, cu acea Georgette...

PIERRE Parcul Colombes nu mai există. NEBUNA CU atît mai bine. Parcul Saint-Cloud, parcul Versailles mai există? Eu nu m-am mai dus nicio- dată acolo. Dacă ar exista o dreptate, pomii ar "fi plecat din proprie inițiativă, în ziua în care te-ai întors acolo cu Georgette !

PIERRE AU făcut ce-au putut. Mulți s-au uscat. NEBUNA Te-ai dus cu ea la Vaudeville să ascuți Denise? PIERRE NU mai există Vaudeville. El ți-a fost credincios. NEBUNA N-am mai cotit niciodată pe strada Bizet pentru că o făcusem braț la braț cu tine, în seara în care ne întorceam de la Denise. Ocolesc prin piața Statelor Unite. E greu, iarna, pe ghețuș. Cad mereu o dată sau de două ori. PIERRE Dragă Aurelie... Iartă-mă!

NEBUNA NU! N-am să te iert. Ai dus-o pe Georgette pesire' tot unde am fost împreună, la Bullier, la Hipodrom ! Ai dus-o la Galeria Mașinilor să vadă portretul din oțel cromat al lui Mac-Mahon! PIERRE Zău că nu.

NEBUNA NU jura! I-ai făcut -cărți de vizită la Stern! I-ai cumpărat ciocolată la Gouache! Și totul s-a dus, nu-i așa? Eu mai am încă toate cărțile mele de vizită. Afară de aceea pe care i-am trimis-o generalului Boulanger. Mai am douăsprezece ciocolate ! N-am să te iert. PIERRE Te iubeam, Aurelie. NEBUNA Mă iubeai! Ce, și tu ai murit? PIERRE Te iubesc, Aurelie.

NEBUNA De asta sînt sigură. Mă iubești. Este ceea ce m-a consolată de plecarea ta. Este în brațele Georgettei, la Bullier, dar mă iubește. Se duce să vadă Denise cu Georgette, dar mă iubește. Și tu nu o iubeai, e evident! Nu i-am crezut niciodată pe cei care au povestit că Georgette a plecat cu ortope-

253

distul. N-o iubeai, deci a rămas. Gînd s-a întors și mi s-a povestit că a plecat din nou cu topo-graful, n-am crezut nici asta. N-ai să scapi niciodată de ea, Adolphe Bertaut, pentru că nu o iubești... Va fi

pedeapsa ta. PIERRE Nu mă uita. Iubește-mă.

NEBUNA Și acum, adio... Știu ceea ce vroiam să știu. Dă-i mâinile mele micului Pierre. I le-am ținut ieri. E rîndul lui azi... Du-te!

Pierre și-a retras mâinile, apoi a luat din nou mîiniU nebunei. Un moment de tăcere. Nebuna deschide achii.

NEBUNA TU ești, Pierre! A! foarte bine. Nu mai e aici? PIERRE NU, doamnă.

NEBUNA Nici nu l-am auzit cînd a plecat... O! cînd e vorba să plece, ăsta știe să plece. Doamne, boa-ul meu!

PIERRE L-am găsit în dulapul cu oglindă, doamnă. NEBUNA CU O plasă de tîrguieli din pluș mov?

PIERRE Da, doamnă. NEBUNA CU trusa de lucru? PIERRE NU, doamnă.

NEBUNA Le e frică, Pierre. Tremură de frică! Îmi aduc înapoi tot ce mi-au furat. Nu deschid niciodată dulapul cu oglindă, din pricina femeii aceleia bătrîne, dar văd ce conține prin oglindă.-Ieri mai era gol! Au vrut să mă liniștească. Dar ce nepricepuți sînt! Lucrul la care țin «el mai mult este trusa de lucru, mi-au furat-o din copilărie... Ești sigur că nu mi-au adus-o înapoi ? PIERRE Cum arată?

NEBUNA Un carton verde cu suiteș auriu, cu ferestre gotice, din hîrtie dantelată pentru perle și canavale. Am primit-o de Crăciun, la șapte ani, și mi-au furat-o a doua zi. Ce-am mai plîns pînă la opt ani.

PIERRE NU este în dulap, doamnă. NEBUNA Degetarul era aurit. Am jurat să nu folosesc niciodată altul. Uită-te la bieteile mele degete! PIERRE L-au păstrat și pe el. NEBUNA Sînt încîntată. Asta îmi redă toată libertatea.

Mulțumesc pentru boa. Pierre! Dă-mi-l puțin.

Trebuie să vadă că-l port. O să creadă că este un boa adevărat.

Irma intră, agîtată, cu o carafă de apă și pahare. . .

IRMA Iată-i, Contesă. Sosesc în monom! Alea e plină! NEBUNA Lasă-mă singură, Pierre. Nu am nici un motiv

să mă tem. Irma, ai pus puțin petrol în carafă? IRMA Da, Contesă, și am să le spun că sînteți surdă, așa cum mi-ați spus.

Rămasă singură, Nebuna apasă de trei ori pe plintă și bucata de zid se deschide. Se uărește intrarea în subteran. Irma anunță.

IRMA Domnii președinți ai consiliului de administrație!

Ei intră conduși de președintele din primul act. Au mustați în formă de virgulă. Haine prince de Galles. Țigări de foi.

IRMA Contesa e foarte tare de urechi, domnilor. Vorbiți

foarte tare. PREȘEDINTELE Mulțumesc pentru convocarea dumneavoastră doamnă. UN PREȘEDINTE

Bătrîna e surdă. Țipă. PREȘEDINTELE, *țipînd*. Ieri, la cafeneaua aceea un nu știu ce mi-a spus că o să ne mai vedem. NEBUNA Și mie. PREȘEDINTELE, *țipînd*. Vreți, vă rog, să semnați hîrtia aceasta?

NEBUNA Ce este? Nu am ochelarii.

PREȘEDINTELE, *țipînd*. Este contractul prin care sînteți asociată cu noi pentru toate beneficiile, după baremul în vigoare.

NEBUNA Perfect. (Semnează.) UN PREȘEDINTE

Ce este?

PREȘEDINTELE

Hîrtia prin care renunță la tot în favoarea noastră.

Țipă: Și iată comisionul dumneavoastră, doamnă.

Dacă aveți bunătatea-să ne spuneți unde se află sursa, pachetul acesta vă aparține.

Ce este?

țipînd. "Un kilogram de aur.

Perfect. UN PREȘEDINTE

Ce este ? PREȘEDINTELE- Un kilogram de plumb aurit. O să-l luăm înapoi la plecare.

.NEBUNA PREȘEDINTELE

NEBUNA

254

255

NEBUNA PREȘEDINTELE
NEBUNA PREȘEDINTELE
PREȘEDINȚII
NEBUNA PREȘEDINȚII
NEBUNA

IRMA

PROSPECTORUL, NEBUNA PROSPECTORUL

NEBUNA

PROSPECTOJIUL

NEBUNA PROSPECTORUL

NEBUNA PROSPECTORUL

NEBUNA PROSPECTORUL

NEBUNA

Uitați. Este în fund. Goborîți.

Unul din președinți a încercat să coboare primul.

Ei! Domnule Președinte! Nu un călăreț singur, în spatele meu și la rînd... Trabucele, domnilor președinți.

Își sting trabucele. Se apropie de prăpastie.

O secundă. Nici unul dintre dumneavoastră nu are la el o trusă mică de lucru?

Eu nu... // *prinde pe alt președinte care profită de incident ca să intre primul.* Așteptați-A⁷ă rîndul, domnule Președinte.

Noi nu.

Nici un degetar aurit, din împlinire?

Cîtuși de puțin.

Sortii să se împlinească! Haideți!

Ei coboară sub pămînt.

Domnii Prospector ai Sind icatelor de Exploatare! Doamna Contesă este foarte surdă, domnilor.

Nebuna iese. Domnii intră. îmbrăcăminte bălțată. Trabucuri, în timpul scenei, Președintele gustă apă din carafă, tresare de bucurie, face un semn tovarășilor lui și bea și ei. Toți rlgie, dar jubilează.

tipînd. Petrol?

Petrol.

Sînt urme? Se prelinge?

Jeturi. Pînze. Inundație.

Mare euforie printre domni.

Miros sui generis ?

Parfum.

De cîine ud, de piele udă?

Nu. De tămîie.

Este din cel de Kirkik, prieteni! Esența cea mai

rară. Cum ați descoperit-o? Pompaj? Foraj?

Cu degetul.

Vreți să semnați hîrtia asta?

Ce este ?

256

PROSPECTORUL Angajamentul r.cstru să împărțim între noi obligațiile.

NEBUNA Da.

H —

UN PROSPECTOR

Ce este?

PROSPECTORUL, *vorbînd obișnuit.* Hîrtia prin care s-o duci la închisoare ca nebună. Am anunțat sanatoriul. De cum ieșim telefonez pentru ambulanță... Aici este? NEBUNA Aici.

Coboară, sub pămînt.

Domnii reprezentanți ai poporului afectați intereselor petrolifere ale națiunii.

Irma iese. Aceștia intră. Bărboși. Burtoși. Mustăcwiși Mai cu seamă familiari. Trabucuri.*

IRMA

UNUL AL DOILEA

AL TREILEA

AL DOILEA

AL PATRULEA

AL CINCILEA

UNUL

NEBUNA AL CINCILEA

NEBUNA UNUL

O! o! Miroase a petrol aici!

Cam prea mult. Cinez cu Rolande. Nu poate suferi mirosul ăsta. Să nu mucegăim.

Ești sigur ? Lucienne i-a spus lui Mimi că ea cinează cu Rolande.

Iau cina cu Mimi și Rolande. Dacă vrei să vii cu Lucienne, anunț-o pe Loulou.

Ai fi putut să ne-o spui mai devreme. Iau cina cu Jeannine care o aduce pe Mado. Este liberă. Minouche cinează la Paula.

Jeannine ia o gustare cu Yvette. N-ai decît să-i dai telefon lui Raymonde s-o anunțe prin Regina.

Sînt din ce în ce mai bîrboși, mustăciosi, familiari, burtoși.

Doamnă, cînd poate avea loc vizitarea zăcămintului ?

Imediat. Pe scara asta.

Este foarte urgent, prieteni? Este trecut de ora trei. Dacă întîrziem, o pierdem pe Olga, care ia ceaiul la Moulin des Garches cu Georgette. O știi.

Nu mă va ierta.

Georgette ! Bietul Adolphe !

Avem comisia pentru țitei la ora șase. Trebuie să fixăm jetoanele pentru primă de participare.

Națiunea înainte de toate. Am redactat deja un raport entuziast, dar orice imbecil poate să întrebe dacă am văzut zăcămintul. Cu atît mai mult că i-aș putea dicta raportul Albertei în după-amiaza

257

asta. Este comod: locuiește la Dolores care i-a subînchiriat lui Esther. AL DOILEA N-a«r--^tffut
avea iscălitura dumneavoastră fără

să coborîm, doamnă?

NEBUNA Imposibil.

AL TREILEA Atunci, să coborîm. Un minut va fi deajuns, cum spune Memene. Un minut va fi deajuns, doamnă?

NEBUNA CU prisosință.

în timp ce vor să coboare, intră florăreasa cu coșul.

UNUL Uitați ce comoară am găsit pe scară.

FLORĂREASA Flori, domnilor!

CELĂLALT Toate florile! Cum te numești, frumoasă copilă?

FLORĂREASA Mă numesc Sibylle.

CELĂLALT Ce nume frumos! Prieteni, Bibi ne oferă flori.

își pun flori și coboară în abis.

IRMA Domnii sindici de la Presa publicitară.

Intră. Mari, mici, osoși, grași.

IRMA Doamna contesă e foarte surdă. SINDICUL Are noroc. Ar cunoaște toate varietățile cuvîntului dromader... (*Strigă.*) Depun la picioarele dumneavoastră omagiile mele cele mai perfect distinse,

doamnă. DIRECTORUL Ca Dante în infern... (*Țipă.*) Expresia profundeii

și înalt masculinei mele admirații, Contesă. SECRETARUL GENERAL

A câștigat premiul Goncourt al vrăjitoarelor... (*Țipă.*) Vă sărut respectuos mâinile de zeiță, adorabilă doamnă.

SINDICUL Va să zică sîntem de acord ? N-o să-i acordăm acestei bătrîne capre beneficiul obișnuit de treizeci la sută? DIRECTORUL Bineînțeles, Sindicule. Nu se pricepe. Și dublăm tarifrtr.

SINDIGUL, *țiplnd.* Vă propunem acest contract de publicitate, dragă doamnă. în condițiile cele mai avantajoase pe care le-am acordat vreodată. NEBUNA Perfect. Pe aici se intră pentru vizitare.

SINDICUL, *țipînd.* O, Doamnă, nu vom vizita. Publicitatea nu are menirea să se ocupe de realitate. Fie că zăcămintul dumneavoastră' este real sau imaginar, este un punct de onoare al misiunii sale, de la care nu se va abate să-l descrie cu același ze.1.

258

NEBUNA Atunci nu semnez.

SINDICUL *țipînd.* Cum doriți. Să-l vizităm. Dar obligîndu-ne să constatăm existența materiei publicitare, faceți în același timp să rupem cu tradiția noastră de imparțialitate între adevărat și fals.

Trebuie să ridicăm tariful la treizeci și cinci la sută. NEBUNA Semnez... SECRETARUL GENERAL

țipînd. Ne este foarte plăcut să constatăm, doamnă, că izvoarele de petrol au acum naiada lor!

Năvălesc cu toții spre scară. Irma apare încercînd să oprească trei doamne. Ținută corectă. Țigări.

IRMA Doamnelor! Doamnelor! Sînt convocați doar bărbații.

NEBUNA Lasă-le să intre, Irma. Și nu mai spune că sînt

surdă. UNA DIN FEMEI

Vezi. Felix ne ascundea totul. Dar am auzit de petrolul ăsta de la Raymond. Nu bănuia că ascultam la minister la telefonul lui Jimmy. Apropo de Jimmy, ne-am înțeles pentru cele șase mii de conserve cu Hubert. Cabinetul lui Kiki este de acord.

A DOUA Dacă vrem să-l anunțăm pe Bob, să dăm o fugă după vizitare, la Ivan. Raoul nu mai poate pătrunde la Paul. Și Ivan are vederi largi. Mai largi chiar decît Jacquot. Apropo, ne asigură avantajul asupra griului "lui Totor.

A TREIA Nimic lui Francois, în orice caz! Philippe ar afla totul. Și-l știi pe Gustave! Aici e puțul, doamnă ?

NEBUNA, *care le-a privit cu dezgust.* Aici. UNA DIN FEMEI

Țigările, fetelor. Atenție la petrol. Ne și vezi cu genele arse. (*Coboară.*) NEBUNA Așa. Lumea e salvată. S-a sfîrșit.

Închide bucata de perete. Irma apare, înnebunită, oprind ușa împinsă de afară.

IRMA A venit bătrînelul. Cel care-i spune doamnei Con-stance Nebuna din Passy. Mă ciupește. Mă urmărește. NEBUNA Lasă-l să sosească! Sosește la timp.

Bătrînelul intră. Teribil de antipatic. Irma o șterge.

259

1

BĂTRÎNELUL A, dumneavoastră! Ce noroc! Vreau să vă notific că pisicile dumneavoastră de pe quai Debilly vor da ortul popii diseară. NEBUNA Cum asta?

BĂTRÎNELUL Uitați buzunarele astea pline. Sînt pastile otrăvitoare pe care am să le dau fără întîrziere.

Șterpelește în timpul ăsta lingoul.

NEBUNA N-O să puteți. Sînt aici, în pivnița mea.

BĂTRÎNELUL Deschideți pivnița!

NEBUNA în ruptul capului!

BĂTRÎNELUL Vă poruncesc să-mi deschideți ușa de la pivniță.

NEBUNA Este întuneric.

BĂTRÎNELUL Sînt nictalop.

NEBUNA Scara este abruptă.

BĂTRÎNELUL Sînt membru al Clubului alpin.

Nebuna se îndreaptă spre perete. ^

NEBUNA Vă interesează trusele de lucru din carton verde și margine aurie ?

BĂTRÎNELUL Cînd le văd, le fac praf. Sînt filatelist. *Nebuna deschide trapa.*

NEBUNA Foarte bine! Duceți-vă!

BĂTRÎNELUL Afurisite lighioane. Miaună. Ele sînt, alea de pe quai Debilly. De la o sută de metri ai zice că strigă niște oameni. Sînt și femele după cîte se pare.

Se scufundă plin de bucurie. Nebuna închide peretele.

NEBUNA Mi-a luat lingoul, tîlharul! Trebuie să mi-1 dea înapoi. *(Se duce să deschidă, rămlne pe loc.)*

Trebuia să mi se întîmple și asta cît sînt de distrată, îmi amintesc cum se închide. Am uitat cum se deschide. La urma urmei, n-o să stea așa de rău un lingou de aur printre atîția nebuni. IRMA Singură, Contesă? Și toți bărbații aceia?

NEBUNA S-au evaporat, Irma. Erau răi. Oamenii răi se evaporă. Ei spun că sînt nemuritori, și îi crezi, și ei fac totul ca să fie. Nu există ceva mai prudent spre a evita guturaiul și mașinile. Dar nu! Orgoliul, cupiditatea, egoismul, îi încălzesc într-a-tit pînă la roșu încît dacă trec printr-un punct în care pămîntul cuprinde bunătate sau milă, ei

260

■

se evaporă. Se povestește că niște oameni din finanțe au căzut din avion în mare. E o minciună.

Avionul a trecut pur și simplu deasupra unui banc de sardale nevinovate. Toți acești bandiți te-au atins în trecere. N-ai să-i mai vezi! *S-a așezat la loc în fotoliul ei. Irma și Pierre intră, urmași de toți aliații.*

PIERRE O, doamnă, mulțumesc.

FLORĂREASA Veniți sus cu noi, doamnă. Totul e așa de frumos acolo ! Trebuie să semnăm un armistițiu. Necunoscuții se îmbrățișează.

JONGLERUL Porumbeii zboară unul cîte unul, precum porumbețele după potop. NEGUSTORUL DE ȘIRETURI

Iarba de pe Cours-La-Reine a început să crească într-o clipă: Atila a murit!

PETICARUL AU dispărut toți indivizii ăștia. Vinzătorul de pește mi-a dat bună ziua.

începînd din acest moment, vorbele prieleniilor Nebunei nu mai sînt perceptibile. Vorbesc între ei foarte bucuroși. Se vede că mișcă din buze, dar nu se aude decît surdo-mutul. Peretele opus peretelui subteranului s-a deschis și ies cortegii pe care doar Nebuna le vede. . . Primul este un cortegiu de oameni amabili, zîmbitori.

ȘEFUL LOR Mulțumesc, Contesă. Ca o replică a expediției dumneavoastră subterane, în sfîrșit ne-am eliberat. Noi sîntem cei care am salvat rase de animale. Iată-1 pe Jean Corneli care a salvat cas-

torul. Iată-1 pe baronul Blerancourt care a salvat

braque-ul Saint-Germain. .Iată-1 pe Bernardin Cevenot care a încercat să salveze drontul, această gîscă din insula Reunion. Este pasărea cea mai proastă din lume. Dar este o pasăre. Nu mai avem de la ea decît acest ou găsit într-o baltă de țitei. în seara asta o să-1 punem la clocit. Mulțumesc și veniți cu toții. O să-i spunem adevăratul . lui nume ogarului ducesei.

Dispar. Ceilalți gesticulează fără să vadă nimic, vorbesc fără sunet, afară de surdo-mut.

SURDO-MUTUL întocmai cum spune Irma: Dragostea este dorința de a fi iubit.

Un alt grup iese din subteran, la fel de curtenitor, la fel de zîmbitor.

261

ȘEFUL LOR Mulțumesc, Contesă, pentru acest schimb la care, zău, aveam dreptul. Noi sîntem toți cei care am salvat sau am creat o plantă. Era un non sens să fi rămas sub pămînt. Cu atît mai mult cu cît cele mai mici vegetale au rădăcinile cele mai mari și că trăiam într-o învălmășeală. Iată-1 pe domnul de Jussieu, cel cu cedrul. Ne duce să scoatem cățelul de usturoi pe care un criminal l-a înfipt în cedrul de pe cheiul Tokio.

Dispar.

SURDO-MUTUL Chiar așa a spus Irma: pe aripile timpului tristețea zboară...

Un ultim grup iese din subteran, compus din oameni care seamănă în mod ciudat între ei, puțin zdrențăroși, cu o mică chelie, cu manșete lungi zdrențuite.

ȘEFUL LOR Mulțumesc, Contesă. Doar pentru dumneavoastră, pentru dumneavoastră singură ne întoarcem. Ii reprezentăm pe toți Adolphe B,ertaut de pe lume. Am hotărît să învingem această timiditate care -

ne-a stricat viața nouă și dumneavoastră. N-o

să mai fugim de cei pe care-i iubim. N-o să mai urmăm ceea ce urîm. Vrem să fim frumoși, să avem manșete glasate. Vă aducem înapoi acest pepene galben și venim, Contesă, ca să vă cerem mîna!

NEBUNA, *strigînd*. Prea tîrziu! Prea tîrziu!

Toţi Bertaut dispar. Vocile devin din nou perceptibile, în afară de cea a surdo-mulului.

PIERRE De ce prea tîrziu, doamnă?

IRMA Ce spuneţi, Contesă?

NEBUNA [Spun că atunci cînd au avut la dispoziţie, spre a-şi declara dragostea, ziua de 24 mai 1880, cea mai frumoasă zi, o lună de Rusalii, pe care au avut-o vreodată pădurile de la Verrieres, ziua de [5 septembrie 1887, cînd au prins şi au prăjit pe [iarbă acea ştiucă la Villeneuve-Saint-Georges, sau chiar, la rigoare, ziua de 21 august 1897, ziua intrării în Paris a ţarului, şi le-au lăsat pe toate să treacă fără să-ţi spună nimic, este prea tîrziu! Sărutaţi-vă voi doi, şi încă repede!.

IRMA ŞI PIERRE

Să ne sărutăm?

262

NEBUNA Sînt trei ore de cînd vă cunoaşteţi, şi vă plăceţi, şi vă iubiţi. Sărutaţi-vă, şi încă repede, că de nu va fi prea tîrziu. PIERRE Doamnă...

NEBUNA Priviţi-l cum şovăie încă, cum şovăie în faţa fericirii, ca toţi cei din sexul lui. Sărută-1, Irma. Dacă doua fiinţe care se iubesc lasă o singură clipă să se strecoare între ele, aceasta se transformă în luni, ani şi secole. Obligaţi-i să se sărute, voi toţi, că de nu pe loc ea va deveni nebuna de de la Alma iar" lui îi va creşte o barbă albă... Bravo! De ce n-aţi fost aici acum treizeci de ani. N-aş fi fost eu aici acum. Dragă surdo-mutule, taci din gură. Ne strici ochii. Irma nu mai este aici ca să-mi traducă.

IRMA, *din braţele lui Pierre*. Spune că ne sărutăm. NEBUNA Nimic nu-i scapă. Mulţumesc, surdo-mutule. Şi-aşa, afacerea a luat sfîrşit. Aţi văzut ce simplu a fost ? Ajunge o femeie de bun simţ pentru ca nebunia din lume să se frîngă în contact cu ea. Dar data viitoare să nu mai aştepţi, peticarule. De îndată ce ne va ameninţ o nouă invazie a monştrilor, dă-mi de veste numaidecît.

PETICARUL S-a făcut, Contesă, de cum va apărea prima mutră. NEBUNA Destul am pierdut timpul... *(Se ridică.)* Unde

sînt oasele şi pipota mea, Irma?

IRMA Aici sînt, Contesă.

NEBUNA Atunci să urcăm. La treburi serioase, copii! Pe lumea asta nu există numai bărbaţi. Să ne ocupăm acum puţin de fiinţele care merită!

CORINA